УзССР Давлат китоб палатаси
Инв.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 24 (8. 222) ◆ 1993 йил 8 февраль, душанба ◆ Нархи 5 сўм

УНУТИЛМАС ШУКУҲЛИ КУН

ЮРТБОШИ БИЛАН ДИЛДАН СУҲБАТ

Аввал хабар берганимиздек, 4 февраль куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Тошкент шаҳри маҳалла оқсоқолларидан бир гуруҳини қабул қилди. Ушбу учрашувда иштирок этган республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси раиси Шукур ҳожи Темуров қабулдан бир олам таассуротлар билан қайтиб, мухбиримизга завқ-шавқ билан қуйидагиларни ҳикоя қилди:

— Ҳар қандай юртдаги ижтимоий-сиёсий вазиятга, раҳбарнинг олиб бораётган сиёсатига халқ тўғри баҳо беради. Қисқа давр ичида республикамиз мустақилликка эришди. Ватанимиз ўз Байроғига, Туғросига, Мадҳиясига, мустақил Конституциясига эга бўлди. Демак, бу мустақил давлат сифатида дунё ҳамжамиятида ўз ўрнимизни эгаллаётганимиздан далолатдир.

Қисқа давр ичида республикамиз халқ турмушини яхшилаш йўлида, сиёсий мустақилликдан ташқари иқтисодий мустақилликни мустаҳкамлаш борасида арзигулик ишлар амалга оширилганини ҳамма кўриб, билиб турибди. Юз берган ва юз бераётган ҳар бир воқеа ўз мазмуни, аҳамияти жиҳатидан бир неча ўн йиллар мобайнида амалга ошириладиган юмушлар эди десам, муболаға бўлмас. Боз устига миллий ва умуинсоний қадриятларимизнинг ўз қаддини бардам ростлаётгани, ҳозирги оғир иқтисодий танглик шароитида аҳолининг қуйи табақасини муҳофазага олиш, шу қутлуғ кунларни орзу қилган улуғ аждодларимизнинг пок руҳларини шодланишида, айниқса, юртимиздаги тинч ва осуда ҳаётнинг барқарорлиги бебаҳо неъматлардандир. Уларнинг ҳаммасини амалга оширишда муҳтарам Президентимиз Ислом Каримовнинг хизматлари бениҳоя каттадир. Ҳозирги мустақиллик шабадалари кўпчиликнинг кўкрагига тегди.

Шунинг учун ҳам Президентимиз олиб бораётган зукко, изчил сиёсатни, ҳатто, қатор-қатор мамлакатларнинг халқлари, раҳбарлари қўллаб-қувватлаб келмоқда.

Республикамиз аҳолисининг турли қатламлари ҳам Президент билан ҳамкор эканлигини изҳор этмоқдалар. Тошкент шаҳри жамоатчилиги, айниқса маҳаллалар аҳли, уларнинг оқсоқоллари Президентимиз олиб бораётган эзгулик йўлидаги юмушларни қизғин маъқулламоқдалар. Биз қабулда ана шу жамоа аҳли номидан Ислом Абдуғаниевичга миннатдорчилик изҳор этдик. Қолаверса, у кишини муборак 55 ёшга тўлганлиги муносабати билан муборакбод қилдик. Қабул ниҳоятда самимий, дўстона, оиладаги суҳбат каби оддий, ширин кайфиятда ўтди. Оқсоқолларни муҳтарам Президентимиз жуда катта ҳурмат ва эҳтиром билан қарши олдилар.

Суҳбат чоғида Ислом Каримов маҳаллаларнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги ўрнига, тикланаётган миллий ва маънавий қадриятларимизни янада мустаҳкамлаш, урф-одатлар, удумларимизни янада оммалаштириш, тарғиб қилиш борасидаги ишларига катта баҳо бердилар. Маҳалла — ҳаёт дорилфунуни. Айниқса, оиланинг иноқлиги, одамлар ўртасидаги меҳр-мурувват, садоқат, яхши қўшничилик, халқлар орасидаги дўстликни мустаҳкамлаш, ёшлар тарбиясига эътибор бериш борасидаги ўзига хос жамоат маскани эканлигини алоҳида таъкидладилар. Айниқса, у кишининг «Маҳалла — ижтимоий-сиёсий ҳаётимизнинг кўзгусидир, халқимизнинг энг яхши анъаналари, урф-одатлари, хусусан, меҳр-шафқат, мурувват, тўйда ҳам, азада ҳам эл-улуснинг ҳамжиҳатлиги маҳалла ҳаётида ёрқин намоён бўлган ва бўлмоқда», деган сўзлари барчамизни мамнун қилди. Президентимизнинг маҳалла ҳаётини чуқур билиши, бизга кўрсатаётган ғамхўрликлари буни яққол кўрсатиб турибди.

Келажакда ҳам маҳаллий ҳокимиятнинг энг қуйи ва ишончли бўғини маҳалла комитетлари фаолиятига янада эътибор берилажагини айтдилар. Ўз навбатида оқсоқоллар ҳам сўзлаб, дил сўзларини гапиришди.

Президентимизнинг, ҳукуматимизнинг маҳаллалар фаолиятига чексиз ғамхўрлиги бизнинг ҳам ғайратимизга ғайрат қўшиб юбориши табиий. Бизнинг, яъни «Маҳалла» хайрия жамғармасининг биринчи галдаги вазифаси Президентимиз Фармонларида кўрсатилган вазифаларни изчиллик билан адо этиш, олиб бораётган изчил ва доно сиёсатини ёшу қари, ҳар бир фуқаро онгига етказишдан иборатдир. Жамғармамиз ўз фаолияти режаларини пухта тузиб чиққан. Бизнинг қиладиган яна муҳим вазифаларимиздан бири бу маҳалла қошида гузарларга эътибор беришдир. Маҳаллаларда ишлаб турган кичик корхоналар қаторига гузарлар қўшилса, маҳалла аҳлининг ижтимоий аҳволи янада яхшиланади. Ҳозир Улуғбек, Абдулҳай Тожиев, Уриксор маҳаллаларида гузарлар қуриш бошлаб юборилган. Тошкент шаҳрининг ҳамма туманида дастлабки гузарлар қурилиши бошланди. Кейинчалик эса бу бутун республикамиз бўйлаб тарқалади.

Яна бир муҳим ишимиз бу — «Маҳалла» хайрия жамғармаси қошида халқ донишмандлиги маркази очишдир. Куни кечагина ушбу марказнинг таъсис мажлиси бўлиб ўтди. Бу марказнинг энг афзал томони шундаки, оила — маҳалла — мактаб алоқаси янада мустаҳкамланади.

Сўзимнинг охирида шундай демоқчиман: ота ғамхўр, одил, талабчан, ақл-заковатли бўлса, оилада ҳамжиҳатлилик, тотувлик, оқибат бўлади. Ва бундай оила ҳамиша шуҳрат топади. Ўзбекистон ҳам оила, кўп миллатли оила. Бу оиланинг фахрланса арзийдиган отаси бор. Мана шундай ҳамжиҳат оила ўз отаси билан фахрланиши, уни қадрлаши, эъзозлаши, қўллаб-қувватлаши керак.

Суҳбатни Ғолиб МИРЗО ёзиб олди.

Санитария-техника жиҳозлари тайёрлаб берадиган корхонада кейинги вақтда маҳсулот сифатига ва унумдорлигига алоҳида эътибор қаратилган. Бу ерда металлдан тайёрланаётган қувурлар учун айниқса талаб катта бўлмоқда.

СУРАТДА: (чапдан) чилангар Ҳасан Мавлонқулов, Қўзибой Нурматов (звено бошлиғи), Рашид Мамин ва Мамажон Қаноатовлар янги лойиҳани кўздан кечиришмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

Иш ҳақи, пенсиялар, стипендияларнинг энг кам миқдори оширилганлиги муносабати билан ва меҳнаткашларнинг истакларини ҳисобга олиб, Вазирлар маҳкамаси шу йил 1 февралдан бошлаб қайд этиб қўйилган даромадларга купонлар бериш миқдорини аниқлашнинг янги табақалаштирилган жадвалини белгилаш тўғрисида қарор қабул қилди. Ушбу қарорнинг иловасига мувофиқ 1993 йилда қайд этилган даромадларга купонлар бериш миқдорини аниқлашнинг қуйидаги жадвали тасдиқланди:

Иш ҳақи, пенсиялар, стипендиялар ва бошқа қайд этилган даромадлар миқдори (солиқлар ва ушлаб қолинадиган қисмидан ташқари)	Бериладиган купон миқдори
2500 сўмгача	1250
2501 сўмдан 5000 сўмгача	1250 плюс 2500 сўмдан ортиқ миқдорнинг 20 фоизи
5001 сўмдан 10000 сўмгача	1750 плюс 5000 сўмдан ортиқ миқдорнинг 10 фоизи
10001 сўм ва ундан кўп бўлганда:	2250 плюс 10000 сўмдан ортиқ миқдорнинг 5 фоизи

Белгиланган янги жадвал бериладиган купон миқдорини ўртача 1,5 баравар оширишни кўзда тутади.

Масалан, эски жадвалга мувофиқ ходим қайд этилган 5 минг сўм даромадга 1150 купон олган бўлса, янги жадвалга мувофиқ 1750 купон, 10 минг сўм даромадга илгари 1280 купон олган бўлса, энди 2250 купон олади.

Аҳолининг бошқа табақалари учун ҳам купонлар шу тариқа кўпаяди.

Мазкур қарорга мувофиқ Ўзбекистон ҳудудидаги мулкчиликнинг барча шаклидаги корхоналар, ташкилотлар ва хўжаликлар тегишли банк муассасаларига 1993 йил 8 февралга қадар зарур купон миқдорига талабнома беришга, ходимларга, пенсионерларга, талабаларга ҳамда фуқароларнинг бошқа тоифаларига шу йил февраль ойи учун купонларни 1993 йилнинг 10 февралига қадар беришни таъминлашга мажбурдирлар.

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЎҚУВЧИ ЁШЛАРИНИ РАҒБАТЛАНТИРИШ ЧОРАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўқувчиларнинг истеъдодларини намоён этиш ва ижодий қобилиятларини ривожлантиришга, уларда мустақил Ўзбекистон фуқаросининг юксак маънавий фазилатларини шакллантиришга муҳим аҳамият бериб:

1. Охирги йил ўқиётган талабалар ва аспирантлар — бутун ўқиш давридаги аълочилар ҳамда тадқиқотчилик фаолиятини муваффақиятли амалга ошираётганлар учун Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат стипендиялари таъсис этилсин.

Бу стипендиялар сони қуйидагича белгилансин: талабалар учун ҳар бир талабанинг ўртача стипендияси миқдоридан уч карра кўп бўлган 10 та; аспирантлар учун — ҳар бир аспирант стипендияси миқдоридан икки карра кўп бўлган 5 та.

2. Улгуриши аъло даражада бўлган, ижодий ишда қатнашадиган учинчи ва ундан юқори курсларнинг талабалари учун қуйидаги давлат стипендиялари таъсис этилсин: техника факультетлари учун — Беруний номида, тиббиёт факультетлари учун — Ибн Сино номида, гуманитар факультетлар учун — Навоий номида, табиий факультетлар учун — Улуғбек номида.

Стипендиялар сони таълим йўналишлари бўйича юқори курсларнинг ҳар минг нафар талабасига икки карра кўп миқдордаги битта стипендия ҳисобидан белгилансин.

3. Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Фанлар академияси, Фан ва техника давлат қўмитаси, Олий аттестация комиссияси 20 кун муддат ичида талабаларга давлат стипендияларини бериш тўғрисидаги низом ва тартибни ишлаб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг тасдиғига тақдим этсинлар.

4. Белгилаб қўйилсинки, давлат стипендияларини олувчи талабаларга тегишли кўкрак нишонлари ва гувоҳномалар берилади. Улар олий ўқув юртини тамомлаганларидан кейин кириш имтиҳонларисиз аспирантурага қабул қилинадилар ҳамда ёш мутахассислар қатори малака ошириш ва ўқишни давом эттириш учун чет элларга юбориш чоғида устунликка эга бўладилар.

5. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги, Маданият ишлари вазирлиги ва Давлат спорт қўмитаси:

— мактаб ёшлари ўртасида вақти-вақти билан турли республика мусобақаларини ўтказсинлар, ёшларнинг халқаро мусобақаларда фаол иштирок этишларига бутун чоралар билан кўмаклашсинлар;

— 20 кунлик муддат ичида мактаб ўқувчилари ўртасида республика олимпиадалари, конкурслари ва мусобақаларини ўтказишнинг низоми ва тартибини ишлаб чиқсинлар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг тасдиғига тақдим этсинлар.

6. Олимпиадалар, конкурслар ва мусобақаларнинг ғолибларига қуйидаги пул мукофотлари:

— I—V ўринларни олган ғолибларга талаба стипендияси миқдорининг ўн каррадан олти каррагача кўп бўлган халқаро мукофотлар;

— I—II—III ўринларни олган ғолибларга талаба стипендиясининг уч-икки-бир карра кўп бўлган республика мукофотлари белгилансин.

7. Белгилаб қўйилсинки, халқаро ва республика мусобақаларининг ғолиблари бўлган битирувчи синфларнинг ўқувчилари олий ўқув юртларининг биринчи курсларига кириш имтиҳонларисиз, тест синовидан ўтказилмай қабул қилинадилар ва хорижий мамлакатларнинг ўқув юртларига юбориладиган гуруҳларга қабул қилиниш ҳуқуқига эга бўладилар.

8. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги 1993 йилдан бошлаб ҳар йили ана шу мақсадлар учун зарур маблағлар ажратишни кўзда тутсин.

9. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, олий ўқув юртлари бўлган вазирликлар ва идоралар:

— 1993 йилнинг 1 мартидан ушбу Фармонда қайд этилмаган давлат стипендияларини бекор қилсинлар;

— уларга белгиланган стипендия жамғармаси доирасида олий ўқув юртларининг тақдимномаларига кўра ва Вазирлар маҳкамаси билан келишиб, Ўзбекистоннинг ақлий ва маънавий салоҳиятини ривожлантиришга катта ҳисса қўшган атоқли фан ва маданият арбоблари шарафига бир ярим баробар ҳажмли махсус стипендиялар таъсис этиш ҳуқуқи берилсин.

10. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси 20 кунлик муддат ичида ушбу Фармонни рўёбга чиқаришга доир қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 5 февраль.

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИ УЧУН ТАЛАБАЛАРНИ ТЕСТ УСУЛИДА САРАЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикаси олий ўқув юртлари кундузги бўлимларига қабул қилиш тизимини такомиллаштириш тўғрисида»ги Фармонига мувофиқ 1992 йилда талабаларни тест усулида қабул қилишнинг ижобий якунларини эътиборга олиб, олий ўқув юртлари ректорлари кенгашининг тавсияларини ва кенг жамоатчиликнинг истакларини назарда тутиб, Вазирлар маҳкамаси **қарор қилади:**

1. 1993 йилда барча давлат олий ўқув юртлари, шунингдек республикадаги рухсатномаси бўлган барча таълим шаклидаги олий ўқув юртлари учун талабаларни тест усули билан саралаб олиш жорий этилсин.

2. Тест усули билан саралаш олий ўқув юртларига талабаларни танлаб олиш республика маркази зиммасига юклатилсин.

3. Ўзбекистон Республикаси Олий ва Ўрта махсус таълим вазирлиги:

Бир ой муддатда республика маркази билан биргаликда олий ўқув юртларининг биринчи курсларига талабалар қабул қилиш тўғрисидаги низомни ишлаб чиқсин ва уни тасдиқлаш учун давлат комиссиясига тақдим этсин. низомга тест синовлари билан биргаликда кўп балли тизим асосида ўтказиладиган халқаро, ижодий, адабий-бадиий ва спорт йўналишларидаги қўшимча имтиҳонлар рўйхати белгилаб қўйилсин;

1992-93 ўқув йилида Вазирлар маҳкамасининг 1992 йил 9 апрелдаги 181-сонли қарорида кўрсатилган 19 та олий ўқув юртида, қолганларида эса 1993-94 ўқув йилидан бошлаб талабаларнинг жорий ўзлаштиришларини синаш учун тест усуллари қўлланилишини таъминласин.

4. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари, олий ўқув юртларининг ректорлари тест усулида синаш учун барча зарур шарт-шароитларни таъминласинлар, бўлажак талабаларга маиший, тиббий ва транспорт хизмати кўрсатиш билан боғлиқ масалаларни ҳал этсинлар.

5. Ўзбекистон Республикаси Давлат истиқболни аниқлаш ва ҳисоб комитети 1993 йилда тест ўтказиш республика маркази талабномасига мувофиқ хорижий ускуналарни сотиб олишга ва кундалик харажатларга валюта фондидан 3 миллион АҚШ доллари ажратсин, Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги белгиланган тартибда сўм билан қопланишини таъминласин.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги республика маркази учун техникавий воситаларни етказиб берсин.

6. Синовларини ўтказиш билан боғлиқ бўлган барча чора-тадбирларни бажариш учун:

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот комитети тест материалларини уларнинг сифати, безатилиши ва муддатларига қўйилган талабларни ҳисобга олиб, нашр этишни таъминласин;

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги тест усули билан синаш жойларида тест материаллари сақланишини ва жамоат тартибини таъминласин;

Ўзбекистон Республикаси Алоқа вазирлиги тест материалларини жойларга келтирилишини, сақланишини ва уларнинг маҳфийлигини таъминласин;

«Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси тест усулида синаш материаллари ва уни кузатиб борувчиларини жойларга етказилишини таъминласин;

Ўзбекистон Республикаси Давлат телекўрсатув ва радиоэшиттириш компанияси аҳоли кенг доиралари орасида олий ўқув юртларига кириш чоғида холислик ва адолатни таъминлашда тест усули билан синашнинг аҳамиятини мунтазам тушунтириб борсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ва «Ўзбекшартномасавдо» мазкур мақсадларга зарур маблағ ва ресурслар ажратсин.

8. Олий ўқув юртларига талабаларни қабул қиладиган давлат комиссияси тест билан синаш тажрибасини умумлаштириб, уни янада такомиллаштириш юзасидан 1993 йилнинг октябрида Вазирлар маҳкамасига таклифлар киритсин.

9. Республика марказига Вазирлар маҳкамасининг 1992 йил 21 июлдаги 337-сонли ва 1992 йил 8 октябрдаги 465-сонли қарорларида кўзда тутилган имтиёзлар берилсин.

10. Қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Бош вазир ўринбосари М. Қ. Қорабоевга юклатилсин.

Вазирлар маҳкамасининг раиси И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 5 февраль.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Ўзбекистон Республикаси билан Россия Федерацияси ўртасида метрология, стандартлаш ва унификация соҳасида ҳамкорлик қилиш тўғрисида битим имзоланди. Москва ва Тошкентда стандартлаш идораларининг ваколатхоналарини очишга ҳам қарор қилинди.

● Тожикистонга озиқ-овқатлар, кийим-кечак ва дори-дармонлардан иборат навбатдаги 34 тонна инсонпарварлик ёрдами жўнатилди.

● «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг янги тиббиёт-санитария қисми фойдаланишга топширилди. У энг замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган. Ушбу даволаш маскани бу ерга яқин-атрофда истиқомат қилаётган 100 минг нафар аҳолига ҳам тиббий хизмат кўрсатади.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Москвада Россия халқ депутатлари VII съезди ташаббуси билан ташкил этилган «юмалоқ стол»нинг биринчи ташкилий мажлиси бўлиб ўтди. Унда турли сиёсий партияларнинг етакчилари, Россия вице-президенти А. Руцкой, Олий Кенгаш Раиси Р. Хасбулатов, Вазирлар маҳкамасининг Раиси В. Черномирдин, Марказий банк раиси В. Геращенко ҳам иштирок этдилар.

● Молдовада 1 литр АИ — 93 бензини нархи 105 сўм, А—76 эса 80 сўм бўлди.

● Грузия парламенти Эдуард Шеварднадзега Россия билан музокаралар ўтказиш ваколатини берди. Парламент ўз раҳбари Эдуард Шеварднадзе агар унга шундай ваколатлар берилмаса истеъфога чиқишини айтгандан сўнггина бу қарорни қабул қилди.

● Олмаотада яна бир — «Миллий бирлик» партиясининг таъсис конференцияси бўлиб ўтди. Ушбу партия Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоев ўтказаётган ислоҳотлар сиёсатини қўллаб-қувватлашини билдирди.

● Беларусь ҳукуматига янги муддатга қўшимча ваколатлар берди. Эндиликда ҳукумат республика миқёсидаги раҳбарларни, шунингдек хўжалик раҳбарларини тайинлаш ва ишдан олиш ҳуқуқига эга бўлди. Бундай ваколат иқтисодиётдаги жараёнларга раҳбарликни янада яхшилаш мақсадларида берилди.

● Москвада ҳуқуқ-тартиботнинг аҳволи ғоят кескинлашиб кетганлиги сабабли кўчаларни ички ишлар ходимлари ва ҳарбий билим юртларининг курсантлари биргаликда патруллик қилишлари тўғрисида қарор қабул қилинди. Йўлларда эса давлат ва ҳарбий автомобиль назорати ходимлари патруллик қилишади.

● Днепропетровскда 1 мартдан шаҳар транспортида йўловчиларнинг бепул юришини жорий этиш мўлжалланмоқда. Шаҳар транспорти харажатларини корхоналар қоплайди. Мутахассисларнинг фикрича, бундай чора транспортнинг янада ёмон ишлашига олиб келиши мумкин. Чунки транспорт ходимлари ўз ишларини яхшилаш учун бирор манфаатдорликка эга бўлмайдилар.

● 1992 йилда расмий маълумотларга кўра Россияда гўшт етиштириш 25 фоизга камайиб кетган. Айни пайтда қорамоллар бош сони деярли 6 миллионтага қисқарган.

ХОРИЖДА

● АҚШ давлат котиби Россия ташқи ишлар вазири билан учрашди. Ташқи ишлар маҳкамаларининг раҳбарлари президентлар Билл Клинтон билан Борис Ельцин учрашуви муддатини белгилаш юзасидан музокаралар ўтказдилар.

● Гулбиддин Ҳикматиёр жангарилари Кобулни ракетадан ўққа тутишни давом эттирмоқдалар. Афғонистон маъмурларининг расмий маълумотларига қараганда сўнгги икки ҳафта мобайнида Кобулдаги жанглар натижасида 300 нафардан ортиқ киши ҳалок бўлган, 1500 киши эса жароҳат олган. Лекин қурбонлар бундан ҳам кўплиги тўғрисида маълумотлар бор.

● Чехия билан Словакия чегарасида Сараевога инсонпарлик ёрдами олиб кетаётган Германия самолёти ўққа тутилган. Ушбу ҳодиса тўлиқ текшириб чиқилгунга қадар Югославиянинг бу собиқ республикасига инсонпарварлик ёрдами кўрсатиш тўхтатиб қўйилди.

● Собиқ СССРнинг собиқ президенти Михаил Горбачев март ойида Канадага бориш ниятида. Бу мамлакатнинг Калгари шаҳрида унинг мактаб ўқувчилари билан мулоқотда бўлиши режалаштирилган.

● АҚШ мудофаа вазирлигининг хуфёна маърузасида маълум қилинишича, Сурия, Эрон ва Хитой ўз қанотли ракеталарини яратиш юзасидан ишларни жадал суръатларда олиб бормоқдалар. Бу мамлакатлар ўзларининг ана шундай қуролларини 2000—2010 йилларда яратишлари мумкин, деган тахмин қилинмоқда.

● Ироқ ўз ҳаво ҳудуди мунтазам равишда бузилаётганлиги муносабати билан Бирлашган Миллатлар Ташкилотига норозилик нотасини йўллади. Унда биргина 1992 йилнинг 19 январидан 30 январигача АҚШ ҳарбий-ҳаво кучлари Ироқ ҳаво ҳудудидан 1215 марта учиб ўтганликлари маълум қилинган.

ШЕЪРИЯТ ДАҲОСИГА БАҒИШЛАБ

ЎТГАН январь ойи шаҳримиздаги мактаб ўқувчилари учун навоийхонлик даври бўлди десак хато бўлмайди. Чунки бу муддат давомида ҳар бир мактабда улуғ мутафаккир, ғазал мулкининг султони Алишер Навоий таваллудининг 552 йиллигига бағишланган кечалар ўтказилди. Бундай тадбирларда намойиш этилган саҳна асарлари, тайёрланган альбомлар, кўргазмали қуроллар, рангтасвир намуналаридан бўлган энг сара асарлар танланиб, Шайхонтоҳур районидаги Лутфий номли 254-мактаб саҳнасига олиб чиқилди.

«Алишер Навоий — шеърият даҳосининг сўнмас юлдузи» мавзуидаги ушбу кечага Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг Тошкент шаҳар кенгаши, Узбекистон Ёзувчилар уюшмаси ҳамда шаҳар халқ таълими бош бошқармаси ҳомийлик қилди. Унга Халқ демократик партияси Тошкент шаҳар кенгашининг биринчи котиби Хотам Абдураимов, Ҳамид Сулаймонов номли Қўлёзмалар институтининг директори, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, профессор Азиз Қаюмов, Ёзувчилар уюшмасининг раиси шоир Жамол Камол, Ўзбекистон халқ ҳофизи Ҳасан Ражабий, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси ҳузуридаги Атамашунослик комитети раисининг ўринбосари, филология фанлари номзоди Ҳабибулло Бектемиров ва бошқа шоир ва олимлар ташриф буюришди. Учрашув давомида профессор Азиз Қаюмов, шоир Жамол Камол ва бошқалар Навоийнинг шеърияти тубсиз уммон эканлиги, унда оламолам маънавий бойлик мавжудлиги ҳақида гапиришди. Ўзбекистон халқ шоири Муҳаммад Али Навоий ғазалига ёзган ўз мухаммасини ўқиб берди.

Кечада шаҳримиздаги 308, 4, 118, 283-мактабларнинг чиқишлари, шунингдек шоир ҳақидаги ҳикоялар асосида 196-мактабнинг 1-синф ўқувчилари ижро этган саҳна чиқишлари барчага манзур бўлди. 107-ҳамда 276-мактаблардан келган рус ўқувчилар Навоий байтларини форс тилида гўзал оҳангда ўқиб беришди. Таниқли ҳофиз Ҳасан Ражабий шоир ғазали билан айтилувчи «Кошки» қўшиғини ижро этди. Кеча 21-мактаб ўқувчиларининг Уйғун ва Иззат Султон асари асосида ижро этган саҳнавий чиқишлари билан якунланди.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ.

● Ғазал мулкининг султони — Низомиддин Мир Алишер Навоий таваллудининг 552 йиллигига бағишланган бошқа мақолаларни «Оқшом»нинг бугунги сони 3-саҳифасида ўқийсиз.

ОБУНАЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

1993 йил 1 апрелдан эътиборан «Тошкент оқшоми»нинг янги обуначилари учун қуйидаги янги обуна нархлари белгиланди:

1 ойга — 90 сўм
3 ойга — 270 сўм
6 ойга — 540 сўм

Индексимиз — 64690. «Тошкент оқшоми»га бутун республикада чекланмаган миқдорда обуна қабул қилинади.

ТАЪЛИМ СИФАТИ ОШИРИЛСИН

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонига биноан 1992 йилда республикада биринчи марта 19 та олий ўқув юртида талабалар тажриба тариқасида тест усулида қабул қилинди. Унда Тошкентдаги олий ўқув юртларидан ташқари вилоятлардаги олий ўқув юртлари ҳам қатнашдилар. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида олий ўқув юртларининг кундузги бўлимларига талабалар танлаб олувчи республика маркази таъсис этилди. Бу марказнинг вазифаси ёшларни излаш ва танлаш дастурини, қабул этиш ва тестлар ўтказиш қоидаларини ишлаб чиқишдан иборат эди. 25 минг талабгордан 8 мингдан кўпроғи ўқишга қабул этилди.

Олий ўқув юртлари ректорлари, республика вазирликлари ва идоралари вакилларининг Тошкентда бўлиб ўтган кенгашида шу рақамлар айтиб ўтилди. Кенгаш қатнашчилари олий ўқув юртларида таълим оладиган ёшларни танлашнинг янги илғор қоидаси бўлган тест усулини жорий этишнинг ижобий якунларини, шунингдек уни амалда рўёбга чиқариш муаммоларини муҳокама қилдилар.

Олий ўқув юртларининг раҳбарлари Ўзбекистон Республикаси мустақилликка эришгач, таълимнинг устуворлиги ҳақидаги ғоя турмушга татбиқ этила бошлаганини таъкидладилар. Таълим соҳасига сарфланаётган ресурслар кўпайтирилди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг ташаббусига биноан таълимнинг, ўқитувчилик касби ва бошқа касбларнинг обрў-эътиборини ошириш тадбирлари мажмуи қабул қилинди. Ўзбекистон Республикасида «Таълим тўғрисида» қонун қабул этилди, бу қонунни амалга ошириш, таълимни ривожлантиришни таъминлайдиган сиёсий, ҳуқуқий, иқтисодий чора-тадбирлар тизимини, шунингдек ёшлар тарбияси билан боғлиқ бўлган бир қанча умуммиллий дастурларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш соҳасида иш олиб борилмоқда.

Бироқ олий ўқув юртларига қабул қилишнинг ҳозиргача амалда қўлланилаётган имтиҳон тизими хусусида бўлғуси талабалар уларнинг ота-оналари, кенг жамоатчилик жуда салбий фикрларни билдирганликлари ва билдираётганликлари, кириш имтиҳонларидаги натижаларнинг холислигига ишонмаётганликлари сир эмас. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Республика олий ўқув юртлари кундузги бўлимларига қабулни такомиллаштириш тўғрисида»ги Фармони мутахассисларни анча юқори сифат даражасида тайёрлашга янгича ёндошувни рўёбга чиқаришдаги амалий қадам бўлди. Бу Фармон олий ўқув юртларига талабалар танлаб олиш чоғида, аввало, уларнинг қобилиятлари ва билими савияси, тайёргарлик даражаси ва ўзлари танлаб олган бўлажак касбга меҳр-муҳаббати эътиборга олинишига кўмаклашди.

Талабалар танлашнинг янги тизимига ўтилганлиги бундан буён республика олий ўқув юртларига ёшларни қабул қилиш масалаларига давлат сиёсати мақоми берилаётганини кўрсатди. Тест усулида танлаб олиш якунларининг таҳлилидан чиқадиган хулоса шуки, ижтимоий, миллий, минтақавий ва бошқа белгиларидан қатъий назар, олий ўқув юртларига кирувчиларга қўйиладиган талаблар жаҳон андозалари даражасига кўтарилди.

Бунда бўлғуси талабаларнинг билим даражасини аниқлашда аввалги қабул тизимида учрайдиган субъективликка йўл қўйилмайди. Бўлғуси талабанинг умумий билимини баҳолашда профил фанларга устунлик берилади. Тест усулида бўлғуси талабалар ва уларнинг ота-оналарининг узоқ давом этадиган кўп жисмоний ва руҳий зўриқишларига ўрин қолмаслиги ҳам муҳимдир. Тест усули энг билимдон, қобилиятли йигит ва қизларнинг олий ўқув юртларига киришларига имкон беради.

Талабалар танлашнинг тест усули республиканинг кўпгина олий ўқув юртларида ўз студентларининг жорий билимларини баҳолаш учун ҳам кенг қўлланилмоқда. Мазкур ўқув юртларида кўпгина олий мактаб фанларига оид ўзларининг тест саволлари ҳам ишлаб чиқилмоқда.

Республика олий ўқув юртлари ректорлари кенгашининг қатнашчилари мана шу ижобий омилларни ҳисобга олиб, Ўзбекистон Президенти И. Каримовга мурожаат этдилар ва тажриба тариқасида муваффақиятли равишда синаб кўрилган талаба танлашнинг тест усулини олий ўқув юртлари тажрибасига ва таълимнинг ҳамма шакллари бўйича жорий этиш зарурлигини таклиф қилдилар. Тест усули минтақаларда мактаб дастурининг турли фанларини ўқитиш даражасини аниқлаш учун кенг имкониятга эга экани қайд этилди. Айни вақтда кенгашда Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти ректори тест усули болалар боғчаларидан тортиб энг юқори поғоналаргача таълимнинг барча босқичларини қамраб олиши керак, деган истакни билдирди.

Тошкент автомобиль-йўл институтида талабаларни тест усулида танлаб олиш ҳамма факультетларда, барча ихтисослар бўйича ўтказилди. Институтнинг профессор-муаллимлари бу тажрибани умумлаштирдилар. Шунга асосланиб, институт ректори кенгашда диққатга сазовор бўлган бир қанча таклифларни айтди. Жумладан, у тест усулини икки босқичда: умумий фанлар бўйича ва танлаб олинган ихтисос бўйича ўтказиш керак, деган фикрни билдирди.

Кенгашда сўзга чиққан вазирликлар, идораларнинг, олий ўқув юртларининг раҳбарлари шуни таъкидладиларки, тест усулини шу йилдан бошлаб таълимнинг барча шакллари бўйича республиканинг ҳамма давлат олий ўқув юртларида, шунингдек рухсатнома олган ва давлатга қарашли бўлмаган таълимнинг барча шаклларидаги олий ўқув юртларида ҳам жорий қилиш мақсадга мувофиқдир. Ўтган йилги тажрибани эътиборга олиб, тест усулини ўтказишни олий ўқув юртларига талабалар танловчи республика маркази зиммасига юклаш таклифи айтилди. Мазкур марказ энг янги компьютер техникаси билан ва назорат қилишнинг бошқа техникавий воситалари билан таъминланиши, юқори малакали мутахассис кадрлар билан мустаҳкамланиши лозим.

Бир қанча олий ўқув юртларининг, жумладан, Тошкент консерваториясининг, Тошкент давлат жисмоний тарбия институтининг ректорлари ўз ўқув юртларининг хусусиятларини таъкидлаб ўтишди. Шу муносабат билан улар тест усулига қўшимча равишда ижодий, адабий-бадиий ва спорт фанлари юзасидан имтиҳонлар ўтказишни таклиф қилдилар.

Ўзбекистон Республикасининг кенг миқёсли давлат дастури доирасида олий ўқув юртларига талабалар танлаш чоғида тест усулларини жорий этиш соҳасидаги тажрибаси Ҳамдўстлик давлатлари орасида биринчи ва ҳозирча бирдан-бир тажрибадир. Тест усули вилоятларда, туманларда ва ҳатто айрим мактабларда фанларни ўқитиш даражасини аниқлаш имконини беради.

Бўлажак талабалар она тили бўйича тажриба ўтказиш чоғида энг яхши билимга эга эканликларини кўрсатганликлари кенгашда таъкидлаб ўтилди. Бу — «Давлат тили тўғрисида»ги қонунни бажариш юзасидан Ўзбекистон Республикаси қабул этган чора-тадбирларнинг натижасидир. Бу эса таълим мазмунини яхшилаш соҳасида мактаблар ҳам туб бурилиш қилишлари лозим, деб ўйлашга асос беради.

Кенгаш қатнашчилари республикадаги таълим жараёнини яхшилаш устида ҳали бир талай амалий қадамлар қўйилиши, уни сифат жиҳатдан янги поғонага кўтариш юзасидан аниқ-равшан чора-тадбирлар қўрилиши лозимлигини қайд этдилар. Ўзбекистон олий ўқув юртлари учун талабаларни тест усулида қабул қилиш бўлажак талабаларнинг билим савиясини баҳолашда холисликни, энг муносиб ва қобилиятли йигит-қизларни одилона танлаб олишни таъминлаши шубҳасиз.

Кенгашни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари М. Қорабоев бошқарди.

(ЎзА).

Ўзбекистон ҳаво йўллари авиакомпаниясининг ишлаб чиқариш савдо фирмаси йўловчилар учун мазали таомлар тайёрлаб беришади. Сиз суратда кўриб турган ошпазлар Зера Эмирвалиева ва Абдурасул Мирқосимовлар Тошкент — Лондон маршрути бўйича учадиган йўловчиларга таомлар тайёрлашади.

Абдусаттор Тўраев сурати.

* *Табиат—ҳаёт чашмаси*

ХЎЖАСИЗЛИКНИНГ ЧЕКИ БОРМИ?

1992 йилнинг декабрь ойи мобайнида Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш комитети томонидан 32 саноат, 10 кичик ва қўшма корхоналар, ширкатларда табиат ресурсларидан унумли фойдаланиш, ҳаво ифлосланишининг олдини олишга бағишлаб 39 маротаба текширув ўтказилди.

Сув ифлосланишини олдини олиш бўйича 20 корхона текширилди, қонунни бузганлиги учун 20 жавобгар шахсга жарима солинди, 2 та объект фаолияти тўхтатиб қўйилди, 9 та саноат корхонасига сувдан фойдаланиш учун махсус рухсатнома берилди. Шунингдек, атроф-муҳитни ҳимоя қилиш бўйича 12 та автотранспорт хўжаликлари текширилди.

Текширув давомида 2763 та зарарли чиқитлар ишлаб чиқарувчи, 103 та чанг тозаловчи ускуналар кўздан кечирилди. Табиатни муҳофаза қилиш ҳақидаги қонунни бузганлиги учун 36 жавобгар шахсга 10 минг сўмдан кўпроқ миқдорда жарима солинди. Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш лозимки, текширилган 2763 зарарли чиқит чиқарувчи манбаларнинг 1233 таси газ тозаловчи ускуна (Г. О. У.) билан жиҳозланган, 521 таси эса шундай ускуналар ўрнатилишига муҳтож. Шунингдек, назоратдан ўтказилган ГОУ ускуналарининг 6 тасидан бузуқ ҳолатда фойдаланилмоқда. 21 тасининг ишлаши талаб даражасида эмас.

1992 йил мобайнида шаҳар табиатни муҳофаза қилиш комитети томонидан чанг тозаловчи ускуналарнинг 114 таси ишга туширилди, 52 таси қайта таъмирланди.

Лекин текширув давомида аниқландики, Тошкент чинни заводи (директор Ф. Раҳматуллаев)да шаҳар табиатни муҳофаза қилиш комитети томонидан атроф-муҳитни ифлосланишининг олдини олиш юзасидан берилган кўрсатмалар бажарилмаган. Заводнинг кўплаб ишлаб чиқариш нуқталаридаги чанг тозаловчи ускуналар бузуқ ёки ифлосланиш оқибатида ишдан чиққан. Завод ҳудудининг саноат чиқитлари билан тўлиб кетганлиги, атмосферага корхона ўт ёқиш цехидан майда, қаттиқ жисмли қора тутун чиқаётганлигини ҳисобга олиб комитет қарорига кўра икки ишлаб чиқариш цехи тўхтатиб қўйилди, 5 жавобгар шахснинг ҳар бирига 300 сўмдан жарима солинди.

Тошкент тепловоз таъмирлаш заводида нефть маҳсулотларидан фойдаланишдаги хўжасизлик оқибатида тупроқ ва ер ости сувларининг ифлосланишига йўл қўйилгани учун табиатни муҳофаза қилиш комитети назоратчилари томонидан объект фаолияти тўхтатиб қўйилди.

Салор анҳорига нефть маҳсулотларини оқизишга йўл қўйган «Ташсельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси раҳбарларига табиатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунни бузганлиги учун 2100 сўм миқдорида жарима солинди.

Булардан ташқари, шаҳримиздаги «Узстройтранс» ассоциацияси, «Малика», «Файз» ишлаб чиқариш бирлашмалари, 2-вагон депоси, механика таъмирлаш заводи каби корхоналар ҳам қонунбузарлар қаторидан ўрин олдилар.

Юқоридаги салбий жиҳатларни ҳисобга олиб Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш комитети табиат ресурсларидан унумли фойдаланиш масалаларига бағишланган семинар йиғинлар ўтказишни йўлга қўйди. 18 январдан бошланган ушбу икки ҳафталик йиғинлардан «Экология инженерлиги» курси юзасидан таниқли олимлар, экологлар, гидрогеолог, тиббиёт ходимлари, табиатни муҳофаза қилиш комитетининг етакчи мутахассисларининг маърузалари ўрин олган. Унга таклиф этилган корхона ва ташкилотлар раҳбарлари, бош муҳандислари атроф-муҳитни ҳимоя қилиш масалалари жуда яхши йўлга қўйилган қатор илғор завод, фабрикаларнинг тажрибасини ўргандилар.

Ўйлаймизки, курсларимизда олинган амалий ва назарий билимлар корхоналар раҳбарларига она-табиатимиз неъматларидан унумли фойдаланиш, уни асраб-авайлаш йўлидаги ишларида кўп маротаба қўл келади.

Муборак ХОНХЎЖАЕВА,
Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш комитетининг масъул ходими.

* *Меҳнат жамоаларида*

ДАРАХТ БИР ЖОЙДА КЎКАРАДИ

ИНСОН ҳар қандай касбга меҳр қўйса, камолатга эришади. Муяссар опанинг касби тарбиячилик эди. Турмуш қургач касбини ўзгартиришга тўғри келди. Ўшанда «Чевар» фабрикаси энди очилган эди. Уйдагилари унга фабрикада ишлашига маслаҳат беришди. Шу ерга ишга жойлашди. Тез кунда тикув машиналарининг шовқинига ўрганиб кетди. Тикувчилик касбининг сир-асрорларини ўзлаштириб олди. Шунгаям 23 йил бўлибди.

«Дарахт бир жойда кўкаради» деб бежиз айтишмаган. Муяссар опа Низомхўжаева жамоада улғайди, камол топди. Қанотига қизи Заҳро келди. Она касбини эгаллади.

Ҳозир Муяссар опа 1-цехнинг 3-бригадасида бригада бошлиғи. Цехда асосан хотин-қизлар халати, ишчи кийимлари тикилади.

Бозор иқтисодиёти шароитида корхонада иш бирор кун тўхтагани йўқ. Хом ашёлар ўз вақтида етказиб бериляпти. 20 кишидан иборат бу бригадада бир кунда 120 та ишчи костюми тикилмоқда. Бунда Муяссар опанинг ҳам ҳиссаси бор. Бригадирни суҳбатга тортдик.

— «Чевар» ҳиссадорлик жамиятига айлантирилди. Ўзимиз унинг «президентини сайладик. Ҳозир ўртача иш ҳақимиз 7—8 минг сўмни ташкил қилмоқда. «Меҳнат қилган элда азиз» деб бежиз айтишмас экан. Мен ўз ишимдан фахрланаман.

— Оилангиз ҳақида гапирмадингиз?

— Турмуш ўртоғим Омон Низомхўжаев билан тўртта фарзандни тарбияладик. Албатта бунда 75 ёшли қайнонам — Тошхон онамнинг хизматлари катта. «Қари бор уйнинг зари бор» деб шунга айтарканлар-да.

— Эртанги кунга қандай умиддасиз?

— Қийинчиликдан қўрқмаслик керак. Кимга қанақалигини билмадим-у, менимча ҳаммаси яхши бўлиб, изга тушиб кетади. Президентимизнинг Фармонлари бажарилса, „сўз ва иш бирлиги бўлса, ҳамма виждонан меҳнат қилса, келажагимиз порлоқ бўлади, — дейди Муяссар опа ишонч билан.

Ўрозгул АҲМЕДОВА.

* *Хорижда*

ЯНГИ ШАҲАР МАСЖИДЛАРИ

Бугунги кунда дунёнинг 170 мустақил давлатларининг, шу қаторда Ўрта Осиёдаги бешта Туркистон жумҳуриятларининг ҳам байроқлари БМТ биноси олдида ҳилпираб турибди. Бу улкан шаҳарда турли миллатлар ва турли диндорлар яшайди.

НЬЮ-ЙОРК (Янги шаҳар) дунёдаги энг йирик ва аҳолиси кўп шаҳарлардан бири ҳисобланади. Бу улкан шаҳар фақатгина дунёнинг савдо-тижорат маркази эмас, балки санъат ва маданият маркази ҳамдир. Шаҳарнинг донғи дунёга ёйилиши ва дунё матбуоти эътиборини тортиб туриши, бу ерда БМТ қароргоҳи жойлашганлиги билан ҳам изоҳланади.

Шаҳарнинг обод хиёбонлари, маҳаллий кўчаларнинг бир томонида христиан ва яҳудийларнинг кўркам ибодатхоналари мавжуд. Аммо қарийб бир миллион чамаси мусулмон аҳоли яшаётган бу ерда битта ҳам масжид йўқ эди. Мусулмонлар байрам номозларини катта меҳмонхоналарнинг залида ёки гоҳо черковларда тўпланиб ўқиб юришган. Сўнгги йилларда мусулмонлар черков ва кинозал каби иморатларни масжидларга айлантирганлар. Масалан, Бруклен маҳалласидаги Фотеҳ Жомий туркий халқлар томонидан масжидга айлантирилган катта бир кино зали эди.

Нью-Йорк шаҳрининг обод қисми — Манхеттенга борган киши эндиликда муҳташам Жоме масжиди минорасини узоқдан кўриши мумкин. Бу масжид Ислом маркази сифатида шаҳарнинг обидаси бўлиб қад кўтариб туради.

Жаҳон ташкилоти марказининг ғарбий хиёбонларидан бирига жойлашган масжид осмонўпар бинолар орасида Маккага қаратилганлиги билан ҳам ажралиб туради. Масжид ва куллиётга қарийб 17 миллион доллар сарфланган. Бу маблағнинг ярмини Қувайт амири ва қолган қисмини Саудия Арабистони, Ливия ва бошқа мусулмон мамлакатлар беришган. Масжиднинг пойдевори 1987 йили Қувайт амири қатнашуви маросимида қўйилган.

Молиявий ёрдам билан бир қаторда баъзи мусулмон мамлакатлар масжиднинг ички безакларини ўз санъаткорларининг асарлари билан таъмирлаганлар. Масалан, Индонезия масжиди ноёб ёғочдан ясалган ўймакорлик усулидаги меҳроб ва бошқа жиҳозларни совға қилган бўлса, Покистон ҳукумати масжидга гилам ва жойнамозлар ҳадя қилган. Имомни Миср ҳукумати тайинлади. Имом Муҳаммад Салим Ажва Жомий Азҳар каби ислом дунёсининг энг улуғ илмий даргоҳида ўқиб етишган бир домла бўлиб, ҳам имомлик, ҳам куллиётнинг бошқарувчисидир. Бу масжидга Нью-Йоркнинг ҳар томонидан, ҳатто қўшни Нью-Жерсидан ҳам номозга келувчилар бўлади. Бу куллиётга қарашли мактабларда якшанба кунлари дин дарслари бўлиб ўтади.

(«Садо», «Америка овози» радиостанцияси эшиттиришлари асосида).

* *Суратли ахборот*

ТАЪМИРЛОВЧИЛАР

БЕКТЕМИР шаҳримиздаги энг кенжа район бўлсада, лекин бу ерда жуда кўп саноат корхоналари, ташкилотлари ва муассасалар мавжуд. Улардан бири ишлаб чиқариш ва таъмирлаш тажриба корхонасининг марказий базасидир.

Бу корхонада бир нечта цехлар мавжуд бўлиб, улар ўзига хос аҳамиятга эгадир. Айниқса 2-цех меҳнаткашлари иқтисодиётимиз учун анча оғир бўлган ўтган йилда ҳам ўз иш суръатларини пасайтирмадилар. Мўлжалдаги режалар 105—120 фоизга адо этилди.

— Цехимизда турли миллат вакиллари меҳнат қилишади, иноқлик туфайли кўп камчиликларга бардош бермоқдамиз, — дейди цех бошлиғи А. Сон.— Амалга оширадиган асосий ишимиз 100 киловаттдан ортиқ электродвигателларни жорий таъмирлаб бериш билан бир қаторда баланд вольтдаги трансформаторларни ҳам тиклаймиз. Ҳозирги кунда ана шундай трансформаторлардан 7 хилини таъмирлаяпмиз. Бундан ташқари халқ истеъмоли буюмлари қаторида насосларга эҳтиёт қисмлар ҳам чиқаряпмиз. Улар айниқса қишлоқ хўжалигида кенг фойдаланилмоқда.

Бозор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтиб бораётган бир паллада корхона маъмурияти томонидан ижтимоий ва иқтисодий ҳимоя масалалари ҳам ҳар томонлама ўйланмоқда. Бунинг учун аввало ҳар бир ишчи учун кундалик овқатланишга 40 сўмдан пул ажратилмоқда. Ойлик маошларимиз эса 9—10 минг сўмни ташкил этаётир. Ишчилар меҳнат таътилига чиқиш олдидан агар истасалар имтиёзли йўлланмалар билан Мустақил Ҳамдўстлик Давлатларига саёҳатга ёки оромгоҳларда дам олишларга юборилаётир.

Усмон УСМОНОВ.

СУРАТДА: базанинг 2-цех йиғувчи-чилангарлари Ш. Делмирзаев ва Р. Муҳамедшин.

Муаллиф сурати.

БУНЁДКОРЛАР АҲДИ

ҲАМШАҲАРЛАРИМИЗНИНГ турар жойга бўлган талаби йил сайин ортиб бормоқда. Бунга «Сифат» қурилиш бирлашмаси, 44-қурилиш бошқармаси, «Висотстрой» бунёдкорлари ижодий ёндошмоқдалар. Ҳар учала бошқарма ҳамкорлигида «Ҳамза» метросининг ёнида қад кўтарган иккита кўп қаватли бино қурилиши ниҳоясига етиб у фойдаланишга топширилиш арафасида турибди.

Қурилишнинг пойдевори 1990 йилда «Сифат» қурилиш бошқармаси томонидан бошланган эди. 44-қурилиш бошқармаси қурувчилари пардоз ишларини, «Висотстрой» қурувчилари эса тиклаш ишларини олиб боришди.

12 қаватли бу биноларни шу йилнинг биринчи ва иккинчи чоракларида фойдаланишга топшириш мўлжалланяпти.

— Хом ашё танқис бўлган шароитда ҳам ишимиз тўхтаб қолмади, — дейди иш юритувчи Нодир Хонхўжаев. — Қийинчиликларга қарамасдан қурилиш материалларини ўз вақтида етказиб турибмиз. Мақсадимиз қурилишни тез тугатиб, фойдаланишга топшириш.

Владимир Петренко, Ҳамид Қорабоев, Татьяна Крилова, Жалил Қаюмов каби қурувчилар ҳамкасбларига ўрнак бўлмоқдалар.

Ўктам АСАДОВА.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ СУДИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг жиноий ишлари судлов ҳайъати 20 январдан 28 январга қадар У. М. Усмонов раислигида Абдуманноб Пўлатовни айблашга оид жиноий ишни кўриб чиқди.

Суд А. Пўлатовни айбдор деб топиб, уни уч йил озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилди. Республика Президентининг «Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинган куннинг бир йиллиги муносабати билан афв этиш тўғрисида» 1992 йил 28 августдаги Фармонига мувофиқ А. Пўлатов жазони ўташдан озод қилинди.

Жиноий иш жиноят-процессуал қонунлари меъёрларига мувофиқ равишда икки оқловчи иштирокида кўрилди.

АЛИШЕР НАВОИЙ

ҒАЗАЛЛАР

**Мени мен истаган ўз суҳбатиға аржуманд этмас,
Мени истар кишининг суҳбатин кўнглум писанд этмас.**

**Не баҳра топқамен андинки, мендин истагай баҳра,
Чу улким, баҳраи андин тилармен, баҳраманд этмас.**

**Нетай ҳуру пари базминки, қатлим ё ҳаётимға,
Аён ул заҳр чашм айлаб, ниҳон бу нўшханд этмас.**

**Керакмас ой ила кун шакликим, ҳусну малоҳатдин
Ичим ул чок-чок этмас, таним бу банд-банд этмас.**

**Керак ўз чобуки қотилваши мажнун шиоримким,
Бузуғ кўнглумдин ўзга ерда жавлони саманд этмас.**

**Кўнгул ўз чархи золидин, фирибин емаким, охир
Ажал саррииштасидин ўзга бўйнунгға каманд этмас.**

**Ул ой ўтлуғ юзин очса, Навоий, тегмасин деб кўз,
Муҳаббат тухмидин ўзга ул ўт узра сипанд этмас.**

* * *

**Гул сочар ел боғаро, сарви равоним келдиму,
Жон иси гулдин келур, ороми жоним келдиму.**

**Бехуд эрдим айткали кўнглум, чу келдим ҳолима,
Айтинг: ул оворан бехонумоним келдиму.**

**Қолмиш эрди хаста жон, кирганда мен майхонаға,
Англамонким, ул заифи нотавоним келдиму.**

**Демангизким, келди маҳвашлар сени ўлтургали,
Муни денгким, қотили номеҳрибоним келдиму.**

**Ҳажридин ўлдум демангким, бошима, келмиш Масиҳ,
Айтинг, ул осойиши руҳу равоним келдиму.**

**Кўюнга ушшоқ келгандин хабар туттунг валек
Демадинг ул зори беному нишоним келдиму.**

**Зуҳд кўйига кўнгул бирла дедингким, келмадинг
Эй Навоий, неча айтиб ул ёмоним келдиму.**

* * *

**Бир қадаҳ май ичмадим сарви гуландомим била,
Бир нафас эврулмади даврон менинг комим била.**

**Ҳар маеким онсиз ичтим топғали ғамдин амон,
Заҳри ғам гўё эзилмиш эрди ул жомим била.**

**Тунга етмас кунни ўткардим ўлўб ҳижронида,
Кунга еткаймену, ваҳ, бу субҳи йўқ шомим била.**

**Қайда бўсни музтариб кўнглумга ором, эй рафиқ,
Тутмадим ором чун бир дам дилоромим била.**

**Эй сабо, ул гулга муҳлик фурқатим пайғомин айт,
Балки жон нақдин анга еткур бу пайғомим била.**

**Кўнглум ичра бут ғами, куфр ичра ўлсам яхшироқ,
Аҳли дин оллинда борғунча бу исломим била.**

**Эй Навоий, ўлсам армон элткимдур, ичмайин
Бир сабуҳи гулузори бода ошомим била.**

* * *

**Бир парий пайкар ғами ошуфтаҳол этмиш мени,
Элга аҳволим демактин гунгу лол этмиш мени.**

**Мен ҳавойини, не тонг, кўргузсалар бир-биргаким,
Эгма қошинг фикри андоқким ҳилол этмиш мени.**

**Ошкор этмас эдим ишқин, вале ўткан кеча
Бода зўр айлаб, йиғи беэътидол этмиш мени.**

**Ер кўйи ичраким туфроғ ила тенг бўлмишам,
Ишқ ғавғоси бу янглиғ поймол этмиш мени.**

**То танимға ўт туташмиш, барқдекдур ҳайъатим,
Фурқатинг то заъфдин андоқки нол этмиш мени.**

**Ўт солурмен оҳ ила оламға мен ким, зуҳд ким,
Зоҳиди афсурда оё не хаёл этмиш мени.**

**Дашти ваҳшиға анис ўлсам Навоийдек, не тонг,
Ул парий савдоси чун Мажнун мисол этмиш мени.**

* Алишер Навоийнинг 552 йиллигига

ДАВРОН ЭЛИНИНГ ЖИСМИДА ЖОН БЎЛҒИЛ...

ҲАР гал Ўзбекистон Миллий боғига йўлим тушиб қолса, ҳазрат Навоий ҳайкали пойида бир муддат ўтириб, буюк бобомизнинг ҳақларига муножот айтиш одатим бор. Бу сафар ҳазратнинг пойида узоқ ўтирдим.

Яхши кўрадиган бир гапим бор: йиллар учқур, йиллар ўз этагини тутқазмайди. Ҳазратнинг 550 йиллик тўйлари юртимизнинг Мустақиллик шодиёналарига уланиб кетди. Икки йил ичида неча хил зарур юмушларни уддаладик. Барига буюк бобомиз гувоҳлар...

Бундан икки йил олдин ҳазратнинг ғазалларини ўқисам улардан ажиб бир фарёд зоҳир бўлар эди:

**Ғаминг қаттиғлиғин
қилсам ҳикоят,
Эшитса тош, анга айлар
сироят.
Кўнгул ғам шомидин
чиқмоққа бўлди.
Бошоғлиғ новакинг
шамъи ҳидоят.**

Дарҳақиқат, заҳматкаш халқимиз, жафодийда заминимизга бундан аълороқ таъриф йўқ эди ўшанда. Муҳтарам Президентимиз Ислом Каримовнинг жасорати ва инояти билан Мустақиллик деб аталган бахт қуши юртимиз бошига қўнди! Ҳазратнинг ҳам ғазалларидан ажиб бир шавқ, ажиб лолагунлик намоён бўлди. Фақат дилда бир армон бордек эди. Энди бу сатрларда юрт соғинчи, алами, интизорлиги бисёр эди:

**Эй, қуёшдек оламаро
ҳуснунга ҳайрон улус,
Зарра янглиғ ул қуёш
даврида саргардон улус.
Ҳажрдин юз саъб ҳолат
ичрамен, эрмас ажаб,
Гар тамошоға қилурлар
бошима туғён улус.**

Ҳазрат ўз элига ташриф буюрди. Унга атаб бир ажаб сабзавор, сувлари ўйноқи боғ барпо этдилар, олти устунли қаср барпо эттиким, Навоий бу қаср ичинда тоабад шукрона айтиб тургандек. Гўёки ўз умрларидан ризо ғазал ўқигандек:

**Даврон гулию гулшани
хориға арзимас,
Гулгун майи балойи
хумориға арзимас.
Минг йил киши жаҳон
элиға қилса шоҳлиқ,
Бир дам олар иҳонату
ориға арзимас.**

Чиндан ҳам озод элимизнинг тикани давронлар гулидан ортиқроқ эрур.

Улуғ бобомнинг тўйини бот-бот эслайман. Элимизга улуғ Навоий назмига ошуфта бўлганларнинг бари йиғилди. Ҳазрат улуғ қасри олийда туриб, мезбон бўлдилар. Ошлар тортилди, ўйин-кулги, ғазалхонлик авжига чиқди. Кейинги йили Мустақилликнинг бир йиллиги катта тантана қилинди. Барига бобомиз гувоҳ, руҳлари шод.

...Бугун бобом пойида ўтириб шуларни ўйладим.

Гулларга бурканган боққа ҳазрат Навоий қайтиб келдилар. У киши билан темурийлар, уламою фузалолар қайтиб келдилар. Ажойиб дамларнинг ҳар лаҳзасига рақам солгувчи қалам қани? Шунда қулоғимга бир шивир келди:

— Бўтам, ул қалам сизларга насибдур. Турк элини яккалам этган бобонгиз руҳини шод этмоқчи бўлсангиз ул қалам билан дил розини битинг, одамизот бир ўзи яшай олмас деган ҳақиқатни битинг. Мен эрсам замонадан шод бўлуб оромда қолай...

...Биз эрсак нимани битдик? Нималарни қоғозга туширдик? Бундай қараганда ҳеч нарсани. Ҳали ёзажак сатрлар бизларга илҳақ. Ҳурликкача етиб келган йўлга рўй-рост қарасак, у текис эмас, қиррали, чағир тошли эканини, унга нене аждодларимизнинг табаррук қони тўкилганини кўрмаймизми? Ўшаларнинг бир томчи қони қудратига лойиқ бирор юмуш бажара олдикми?

Беихтиёр ҳазрат Навоийнинг латиф ғазалларини саболар қулоғимга етказади:

**Гул сочар ел боғ аро
сарвиравоним келдиму,
Жон иси гулдин келур,
ороми жоним келдиму,
Зуҳд кўйига кўнгул бирла
дедингким келмаса,
Эй Навоий, неча айтиб,
ул ёмоним келдиму?**

Гуллар ҳали сукутда. Боғлар ҳали сукутда. Фақатгина сувлар уйғоқ. Фақатгина ҳазрат Навоийнинг руҳи уйғоқ. Чиндан ҳам, энди ишни, гулу гулзорларни яратадиган, ўз ишига маст бўлиб куйлайдиган замон келди. Бу замоннинг қадрига етмоқ учун ҳазрат Навоийнинг ҳам сатрларини ўқимоқ, уқимоқ жоиздир.

Навоийдан нимани ўрганамиз? Ҳазрат Навоийдан элпарварликни, элсеварликни, ўзгалар ғамини ўз ғамидек билиб, дард чекишни ва ниҳоят ўз юртига фидокорликни ўрганамиз. Навоийнинг сабоқлари сатрлари ародир. Бу сатрлардан баҳраманд бўлмаган инсон ўз элининг комил фарзанди эмас.

...Ҳайкал сари келин-куёвлар кела бошлади. Уларни кузатиб келаётганлар пастда қолди. Келин-куёвлар қўлларидаги алвон гулдасталарни улуғ шоирнинг пойига қўйди. Келинлардан бири эшитилар-эшитилмас шивирлади:

— Дуо қилинг, ҳазрат Навоий! Бахтли бўлайлик! Рухсат берсангиз, ўғлимнинг номи Алишер бўлсин!

Назаримда ҳайкал жонландию дуога қўл очди:

Илоҳо бахтли бўлғайсизлар! Илоҳо, юрт қўйнида эрка-эрка яшағайсизлар! Ўшал туғилажак ўғлоннинг исми майли, Алишербек бўлсин!

Боғ ичи жаранглаб кетгандек бўлди:

— Бўлсин! Бўлсин! Бўлсин!..

...Хаёлимни жамласам келин-куёвлар пастга энмоқда эканлар. Не ажабки келинларнинг кўзида бир томчи ёш кўрдим.

Мен бобомга таъзим қилиб, йўлга тушдим.

Мен кетдим. Ҳазрат эса боғ тўрида хаёлчан қолди... Йўқ, қолмади, Навоийнинг ҳайкалигина қолди. Ўзлари эса менинг юрагимда кетдилар.

Бу ерга зиёратга келганларнинг ҳаммаси, имоним комилки, ҳазрат Навоийни юракларида олиб кетадилар.

Юракда яшаганлар эса мутлақо ўйламайдилар, улар абадий тириклик кашф этган бўладилар.

**Гоҳ, гоҳ, эй шўх, мени
бошинг учун ёд этгил,
Ё бошингдан эвруб бир
йўли озод этгил!**

Ҳазрат Навоий барҳаёт! Барҳаётлар ёд этилмаслар, уларнинг изини кўзга суриб, тавоф этадилар.

Мен ҳам сизни тавоф этгали келдим, ҳазрат Навоий!

Темур УБАЙДУЛЛО.

ҲАЗРАТГА БАҒИШЛАНГАН МУНОЖОТ

УЛУҒ алломаларнинг дўстлиги ҳам буюк бўлади.

Ўтмиш тарихимизда бу фикримизга кўплаб мисоллар келтиришимиз мумкин. Бунинг ёрқин мисоли қилиб улуғ ўзбек шоири Алишер Навоий ва форс-тожик адабиётининг йирик намояндаси Абдураҳмон Жомий дўстлигини кўрсатиш мумкин. Гарчи, бу икки даҳо ижодкорлар икки тилда ижод қилган бўлсалар-да, бироқ уларнинг ижодий маслаклари бир бўлган.

БУЮК ДЎСТЛИК

Жомий Навоийни жуда эъзозлар ва ҳурмат қилар эди. Айни пайтда, Навоий ҳам Жомийни ўзига устоз ва пир санар эди. Жомий катта обрўга эга бўлса-да, лекин фақирона кулбада камтар ҳаёт кечирар эди. Бу кулбани кўпчилик зиёрат қилишни орзу қилар эди. Жомий қандай янги асар яратса, доимо Навоийдан унга баҳо беришни илтимос қилар эди. Шунингдек, Навоий ҳам янги асарларини Жомийга биринчи бўлиб ўқитар эди.

Жомий Навоийга ўз она тилида «Хамса» асарини яратишга хайрихоҳлик кўрсатган, маслаҳатлар берган ва ундаган. Бу асар юзага келгач, Жомий асарнинг халқ ўртасида кенг шуҳрат топишига ёрдам кўрсатган.

Жомий Навоийнинг давлат арбоби сифатидаги фаолиятига ҳам катта эътибор билан қараган. Унга тегишли маслаҳатлар бериб турган. Уларнинг дўстлигига фақат ўлимгина рахна солган. Навоий Жомийнинг вафоти муносабати билан ўтказилган барча маъракаларга ўзи бош бўлган. Ва дўстлик хотираларини абадийлаштириш мақсадида, Жомийга бағишлаб махсус «Хамса-тул-мутаҳайййирин» асарини ёзган.

Гап дўстлик ҳақида кетар экан, Навоий ва Ҳусайн Мирзо Бойқаро муносабатлари ҳақида ҳам тўхталиб ўтсак. Булар ёшликдан бирга ўсиб, ўқиб, тарбияланишган. То умрининг охиригача, яъни 56 йил дўст бўлишган.

Навоий «Вақфия» асарида ёзишича, Навоийнинг отаси Бойқаро отаси хонадонида хизматда бўлган. Ҳатто, бу дўстлик илдизлари ундан ҳам олдинроқ бошланганига ишоралар бор.

Улар мактабда бирга ўқиб юришган чоғларидаёқ, қалбларида адабиётга кучли ҳавас уйғонган. Ана шу ижодга бўлган ҳавас ҳам уларнинг дўстлик ришталари абадий боғланишига турткн бўлган.

Кейинчалик Ҳусайн Бойқаро давлат ҳукмдори бўлганда ҳам, Навоийга «давлат маншури» — таклифнома юбориб, саройга хизматга чақирган. Навоий олдин бош муҳрдор, сўнгра бош амир вазифаларида дўстига астойдил хизмат қилган.

Навоий давлат арбоби сифатида халқ манфаатлари йўлида тинмай интилди. У халқ учун 360 дан ортиқ йирик маданий иншоотлар қурдирди. Кўплаб ортиқча солиқларни бекор қилди, урушларнинг олдини олди. Бу ишларни у дўсти Ҳусайн Бойқарога суянган ҳолда амалга оширди.

Навоийнинг таъкидлашича, Бойқаро даврида маданият 10—20 ҳисса ортган. Шунингдек, у «Ҳусайний» тахаллусида шеърлар ҳам ёзган. Унинг «Рисола. Девон»и бизда нашр этилган. Ундан ўрин олган шеърлар бадиий жиҳатдан мукаммаллиги билан характерлидир.

Ҳусайн Бойқаро ҳам Навоийнинг улуғ ижодкорлигига, чин инсонлигига катта баҳо берган. Уни чексиз ҳурмат қилган. Лекин, бу дўстликка содиқ сиймоларни ҳам бевақт ўлим ажратган. Навоий вафот этгач, Ҳусайн Бойқаро дўстининг уйида 3 кун аза очиб, мотам тутиб ўтирган.

Бир сўз билан айтганда, дўстлик бу муқаддас тушунча. Улуғ алломаларимизнинг самимий ва беғубор дўстлиги эса, ҳозирги кунимизда ҳам ҳаммамиз учун ибратлидир.

Баҳодир ВАЛИЕВ.

СУРАТЛАРДА: мусаввирларимиз ижод этган Жомий ва Навоий, Ҳусайн Бойқаро ва Навоий сиймолари.

БОБОМИЗНИ ЭСЛАБ

ТОШКЕНТ молия институти 1-курс талабаларининг Алишер Навоий 552 йиллигига бағишланган кечаси бўлиб ўтди. Кечада институт тарих кафедрасининг мудири, профессор Мусоқул Усмонов Алишер Навоийнинг одоб, ахлоқ ҳақидаги қарашларидан гапириб берди. Буюк сўз санъаткори, ғазал мулкининг султони, донишманд бобомизнинг ўгитлари, пандносиҳатлари, ахлоқ ҳақидаги ёқимли мисралар жилвасида ўз аксини топган мазмундор ҳикматлари талабаларда жуда катта қизиқиш уйғотди. Аллома одоб-ахлоқнинг барча соҳаларида қалам тебратиб ниҳоятда катта мулк қолдириб кетган. Унинг қайси асарини варақламанг бетакрор хазинага дуч келасиз.

**Билмаганин сўраб
ўрганган олим,
Орланиб сўрамаган
ўзига золим.**

Ушбу жумлалар талабаларга, уларнинг фаолиятига жуда мос келади. Ёки

**Одамий эрсанг демагил
одамий,
Оники йўқ халқ
ғамидин ғами.**

Нақадар диққатга сазовор инсон тафаккурининг ширин ва лаззатли мевалари. Ушбу тотли неъматлардан талабалар баҳраманд бўлиб, бобомиз руҳи покини ёдладилар, унинг ғазалларидан ўқидилар, қизиқарли ўтган кеча охирида кўплаб саволларга жавоблар ҳам берилди.

Маҳбуба СУЯРОВА.

ҲАЗРАТ Алишер Навоий асарларини саҳна ва кино экранларига кўчириш, буюк қаҳрамонлар сиймосига «жон ато этиш» ҳар бир санъат устасининг муқаддас орзусидир. Ўз вақтида республикамизнинг етакчи театрлари саҳнасида ўйналган «Фарҳод ва Ширин», «Лайли ва Мажнун» сингари томошаларни халқимиз ҳанузгача эҳтиром билан хотирлаши фикримизга далилдир.

«Хамса»га кирган достонлар ичида «Садди Искандарий» ўзининг мумтозлиги, ҳаётий ҳикматларга бойлиги, адолат, муруввватга чақириғи, ахлоқий-фалсафий қарашларга ниҳоятда бойлиги билан диққатга сазовордир. Юрт учун, унинг равнақи учун одил шоҳ зарур деган инсонпарварлик ғояси Навоий қалбида қайнаган орзуларнинг инъикосидир. Чиндан ҳам инсон умри ўткинчи, ҳаёт эса абадий. Демак, инсон адолат бирла яшамоғи шарт деб ҳисоблайди бобокалон шоир.

* Ҳамза номидаги республика Давлат мукофотига номзодлар

АДОЛАТ ҚЎШИҒИ

Ҳар бир саҳна асарининг ютуғи дастлаб унинг пойдеворидан, яъни пьесадан бошланади. Аброр Ҳидоятов номли ўзбек Давлат драма театрининг «Садди Искандарий» достони асосида саҳнага қўйган «Искандар» томошаси Шуҳрат Ризаев қаламига мансуб. Муаллиф Навоий ўз достонида куйлаган эзгу туйғулар томошада сақланиб қолганлиги, айниқса, эътиборга моликдир.

«Искандар», таъбир жоиз бўлса, манманлик билан камтарлик, эзгулик билан олижаноблик, босқинчилик билан ватанпарварлик, очофатлик билан шукроналик, жаҳолат билан диёнат ўртасидаги аёвсиз курашни ифодаловчи томошадир. Бу саҳнада ролларни меъёрига етказиб ижро этадиган актёрларнинг ижросидан, ҳар бир саҳнага мос қилиб ишланган безакларнинг (рассом Г. Брим) ҳаракати, воқеага уйғунлигидан сезилиб туради.

Саҳнадаги воқеалар ривожи томошабинни бефарқ қолдирмайди. Хусусан, одил, маърифатли, ўрни келса ўзини ҳам аямайдиган шоҳ Искандарнинг ҳар бир сўзи, ҳаракати томошанинг жозибали, шижоатли чиқишига катта ҳисса қўшади. Ушбу катта, қийин образни Элёр Носиров маромига етказиб ўйнаганини айтиб ўтмоқ жоиз.

Умуман олганда саҳнада ўз ролларини эҳтирос билан ўйнаган Ҳошим Арслонов (Доро), Фарҳод Абдуллаев (Суқрот), Муҳаммаджон Тешабоев (Афлотун), Ғайбулла Ҳожиев (Хурмус), Абдулазиз Абдураҳмонов (Балинас), Сиддиқ Сапаев (Фарфонус), Тожибой Норматов (Буқрот), аёллар қиёфасидаги Саида Раметова, Назира Абдувоҳидова, Шоҳида Узоқоваларнинг меҳнатига раҳматлар айтиш керак.

Яна бир муҳим томони: томоша тугагунча ҳазрат Навоий (артист Афзал Рафиқов) фольклор ривожига аралашиб юради. Бу ҳам ўзига хос ечим. Гўё томошани буюк шоир ҳикоя қилиб бераётгандек туюлади томошабинларимизга.

«Искандар» — адолат ҳақидаги ёниқ қўшиқ десак, тўғри бўлади. Унинг яратувчиларининг номлари Ҳамза номидаги республика Давлат мукофотига номзодлар қаторида борлиги ҳам муаллифнинг, ҳам режиссёр Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Баҳодир Йўлдошевнинг, ҳам Аброр Ҳидоятов номли ўзбек Давлат драма театри ижодий жамоасининг ютуғи деб қараш керак.

Қайнар БУЛОҚ.

СУРАТДА: «Искандар» томошасидан лавҳа.
Комил Ромеев сурати.

* Йиллар қатидаги сирлар

УММОН ТУБИДАГИ ОЛТИНЛАР

РОСАРИО ороли (испан тилида «Маржон» маъносини англатади) ўз номини тўла оқлайди. 27 катта-кичик ер бўлаклари бир-бири билан кораллар орқали боғланган Колумбиянинг Картахена-делас-Индиас портидан сал наридаги бу гўзаллик жаҳоннинг ҳеч бир ерида йўқ.

Ҳар бир оролнинг ўз тарихи, ўз афсонаси бор. Президент оролида Вашингтондаги Оқ уйнинг айнан ўзи қурилган. Унинг эгаси Колумбиянинг собиқ Президенти Турбай Айела бўлади. У президентлик маҳалида америкаликларга фақат меъморчилигимиздагина тақлид қилмаган. Колумбия матбуоти унинг сирли миллионлари ҳақида ёзиб, кокаин мафиясига алоқадорлигига очиқдан очиқ шаъма қилган эди.

Сан-Мартин оролида эса каттакон, улкан, айни чоқда гўзал аквариум бор. Унинг очкўз эгалари чайнаб ташламасин деб атрофи пўлат тўр сим билан ўралган. Сайёҳлар бу ерда фотоаппаратларини чиқиллатгани чиқиллатган. Қачонки боқувчи ўзининг уч метрли ёвуз боқимандаси акулага қўлидан хўрак берганда одамларнинг оҳ-воҳлари теваракни тутиб кетади. Акула ўз номи билан акула-да: у шунча иззат-икром билан боқилишига қарамай қўшниларининикига ташриф буюриб, икки барракудани еб қўяқолди. Одамларнинг додвойи шундан: акула ўзига овқат бераётган қўлни тишлаб тортса тамом: бечора меҳрибон луқмаи ҳалол-да.

Ниҳоят Но-те-Венадо ороли. У қандайдир Сеньор Медельинга қарашли. Орол номининг ҳам маъноси ғалати: Мен сени сотмайман.

Росарио ороли чўмилиш учун ниҳоятда жозибали. Лекин чўмилувчилар жуда эҳтиёт бўлишлари керак. Акула билан бир қаторда яна бир гўзал, аслида даҳшатли мавжудот бор: кораллларнинг ҳуснига маҳлиё бўлиб, сал тегсангиз ўша заҳоти терингизни шилиб олади. Бу ҳам майли-я, унинг заҳарли игналари санчилганда, ҳатто ёруғ дунё билан хайрлашиш мумкин. Қора денгиз медузаларининг (улар орол атрофида жуда кўп) чақиши кораллар заҳари олдида ўйинчоқнинг ўзгинаси.

...Картахена яқинида ҳарбий кемалар навбатчилик қилади. Сайёҳлар, албатта, ажабланишади: «Нега яқинда юрибди у кема?». «Хазинани қўриқлашяпти, — жавоб беради сайрбон, — яқинда у ерда чўкиб кетган испан кемаси — галеонни топишибди. Бойликлари кўп эмиш. Колумбиянинг ташқи қарзининг ярмини тўлашга етармиш». Ана ажойибот!

Флорида қирғоғи яқинидан 17 йил текшириш, тадқиқотдан кейин бундан 350—360 йил аввал чўккан Испан кемаси «Нуэстра Сеньора де Аточа»ни кўтариб олишганда жуда катта бойликка ҳам эга бўлишди: тахминан кемадаги бойлик 700 миллион долларга тенг келади. Шундан кейин сув ости археологиясига қизиқиш кучайиб кетди.

Ҳарбий кемалар Росарио атрофида бекорга кезиб юришгани йўқ. Уларнинг қўлида аниқ далил бор: ушбу орол яқинида «Сан-Хосе» испан галеони чўкиб кетган. Унинг трюмолари қуйма олтин, кумуш, тилла тангаларга, қимматбаҳо тошларга тўла. Галеонга бу бойликлар 1708 йилда ортилган. Унинг командири кўрқмас денгизчи Хуан Фернандес де Сантильян, «эҳтиёт бўлинг, қирғоқ яқинида денгиз қароқчиси Чарльз Уэйжернинг кемаси сузиб юради» деб огоҳлантиришганда қўл силтаб қўя қолди. «Денгиз кенг, йўл жуда кўп» деб қўшиб қўйди у. Барибир ўжар командир очкўз қароқчиларга чап беролмади: галеонни Колумбия қирғоқларидан 16 мил нарида қўлга туширишди. Қонли олишувдан кейин кемага тўп ўқи тегиб, портлаб кетди. Галеоннинг чўкиб кетиши Уэйжерни чексиз ғазабга, Испан қироли Филипп V ни эса чексиз қайғуга солди.

«Сан-хосе»даги бойлик миллиардлаб доллар билан ўлчанади. Чин уммон тубидан кўтариб олиш эса бор-йўғи 30 миллион доллар туради. Фақат бир нарсани аниқлаш керак: «Сан-Хосе» ўша галеонми ёки унинг бошқа отдошими? Ҳар ҳолда пул учун буни ҳам амалга оширадиган уддабуронлар бор. Қани, кўрайлик-чи, охири нима билан тугаркин!..

Тоҳир МАҲКАМОВ
тайёрлаган.

Икки жиноят, икки жазо. Уларнинг иккаласи ҳам одам ўлдириш билан боғлиқ. Ушбу масала тафсилоти акс этган ашёвий далиллар билан таниша туриб; «Наҳотки орамизда шу қадар раҳмсиз инсонлар яшаса», дея беихтиёр ёқа ушлайсан киши. Наҳотки, улар ҳам сиз билан биз яшаб турган шу заминда туғилган бўлса, унинг мусаффо ҳавосидан тўйиб нафас олса, зилол сувидан мириқиб сипқорса! Ахир она-табиатнинг бу меҳри-инъомлари хайф эмасми уларга! Қолаверса бундай саҳийлик ва марҳаматнинг қадрига етмаслик туз ичган тузлуққа тупуриш билан баробар-ку. Шу ўринда табиийки, хўш, заҳри қотилга ружу қўйиб, қўлларига совуқ қурол тутган бу кимсалар қандай пайдо бўляпти! Бу ишда зарра бўлсада, бизнинг айбимиз йўқмикан, деган саволлар туғилади. Нақадар аччиқ бўлмасин тан олишга мажбурмиз. Айбимиз бор. Кўриб туриб кўрмасликка олиш иллати шу қадар қон-қонимизга сингиб кетганки бу қилмишимиз охир-оқибат ёмон фожиаларга олиб келишини баъзан ўзимиз ҳам сезмай қоламиз. Мана шунинг натижасида кўз кўриб қулоқ эшитмаган кўргиликлар, ҳодисалар содир бўлади. Ахир лоқайдлигимиз қачонгача давом этади. Қуйидаги воқеалар билан таништиришдан мақсад ҳам одамларни яна бир бор ҳушёрликка чақириш, уларни ҳарна бўлсада лоқайдлик балосидан қутқаришга ундаш.

НАФС БАЛОСИ

БЎСТОНЛИҚҚА баҳор кечикиб келди. «Чимён» чанғи ишқибозлари учун бу айни муддао. Дам олиш зонасига келаётганларнинг кети узилмайди. Айниқса шанба ва дам олиш кунлари одам гавжумлашиб кетади, гўёки бутун Тошкент аҳли кўчиб чиққандек.

Мана шунақа кунларнинг бирида Бўстонлиқ район матлубот жамиятига қарашли умумий овқатланиш тармоғининг кабобпази Комилжон Хўжамбердиевнинг ҳам димоғи чоғ, кайфияти кўтаринки эди. Чунки дам олувчилар қанча кўп бўлса шунча яхши. Эрталабданоқ кабоб қўлмақўл бўлиб кетади. Мижозлар орасида хотамтойлари борлигини аймайсизми? Зиқналарининг эса ўзига хос синов услуби бор. Қандай дейсизми?

Навбатдаги тошкентлик харидор ғалати чиқиб қолди. 20 дона кабоб, 18 бўлак нон олдида пулини тўлаб бўлгач, текширув эълон қилди.

Ўзгалар ҳақи тешиб чиқди. Шу баҳона Хўжамбердиев ишдан бўшатилди.

— Энди сени ҳимоя қила олмайман. Иззатини билмаган одам экансан. Тўрт томонинг қибла, кетавер, — деди овқатланиш корхонасининг бошлиғи Тўлқин Шоёқубов унинг қилмишидан асабийлашиб.

Хуллас, шу куни ора очиқ қилинди. Мудирнинг гапи Хўжамбердиевнинг жон-жонидан ўтиб кетди. У ичида «хап санимми», дедию, зарда билан хонадан чиқиб кетди.

«Ўлдираман». Хаёлига келган мана шу фикрдан Хўжамбердиевнинг қони жунбушга келди. Мақсадини амалга ошириш учун шу кундан бошлаб қурол излай бошлади. Йўлини топди ҳам. Ўртоғи Абдужалил Нуртоевнинг қўшотар ов милтиғини «Уйда ёввойи мушуклар кўпайиб кетибди, уларнинг бир таъзирини бериб қўймасам...» деган баҳонада уч-тўрт кунга сўраб олди. Милтиқни ўзига қарашли шахсий автомашинасига қулайроқ қилиб жойлади.

Энди пайт пойлаш лозим эди. Аммо ҳа деганда ов ўнгидан келавермади. Ўлжасини қидириб кўзига қон тўлиб юрган шундай кезларда кечки пайт эски Чимён йўлидан машинасини ўқдек учириб бораётиб йўлнинг ўнг томонидаги пастликда турган оқ «Жигули»га кўзи тушди. «Ўша». Хаёлига чақиндек урилган фикрдан машинасини пастга бурди. Бироқ «Жигули»нинг давлат номерини кўриб энсаси қотди. Машина Байтқўрғон механизациялашган кўчма колонна бошлиғи Ҳабибулло Алимбоевга қарашли эди. Яқинроқ борса базми жамшид авжида. Бошлиқ тушмагур бир жонон билан қуюқ суҳбатлашиб ўтирибди. Борди-ю шу тобда иккаловини гумдон қилса биров билиб ўтирибдими. Алимбоев ҳарқалай юқори мансабли ишда ишлайдиган одам. Ёнида мўмай пули бўлиши мумкин. Бунинг устига эркак киши аёллар билан бўладиган бунақа маишатга қуруқ келмайди. Буёғи ишсизлик. Ётиб еганга тоғ ҳам чидамайди. Фурсатдан фойдаланиб қолиш керак. Шу мақсадда Хўжамбердиев қўлига милтиқни олди-ю, ошиқ-маъшуқларга билдирмасдан олти-етти метр масофага писиб келиб уларни диққат билан кузатди.

Алимбоев машинадан тушиб кийина бошлади. Бирдан орқасидан узилган кетма-кет ўқ зарбидан ерга қулади. Аёл қўрқувдан бақириб юборди. Бироқ ожизгина бу товушни тоғу тошлар бир зумда ютиб юборди.

— Оғзингни юм.

Аёлнинг дами ичига тушди. Шер бўлиб кетган Хўжамбердиев ярим яланғоч хотинга сурбетларча ташланди. Ниятини амалга оширгач қўш жиноятни яшириш мақсадида аёлни ҳам шу ернинг ўзида отиб ташлади. Титраб-қақшаб мурдалар чўнтагини тита кетди. У нақд пул ва машинадан олган буюмлари эвазига марҳум Алимбоевга 1588 сўмлик зарар етказди. Аёл — Бекированинг эса 1630 сўмлик (эски нархда) тилла тақинчоқларини юлиб олди. Кейин ҳар иккала мурдани машина салонига жойлаб Чирчиқ дарёсига чўктириб юборди.

Лекин эртасига мурдалар милиция ходимлари томонидан сувдан тортиб олинганини эшитиб Хўжамбердиевнинг пайтавасига қурт тушди. «Буларнинг қилни қирқ ёрадиган бўлиб кетганини-чи. Наҳотки бутунлай йўқотилган жиноят изини бир кунда топишса-я». Бироқ Хўжамбердиев ҳам анойилардан эмас эди. У энди буёғига кўпроқ пул топиш йўлига тушди. Бунинг учун албатта бир бой-бадавлат оилани тунаш лозим бўлади. Лекин бу яқин ўртада шундай оила борми? Ўйлаб-ўйлаб Ниёзметовлар хонадонини мўлжалга олди.

У ярим кечада ўзига яқин ҳамтовоқлари билан бу ишни амалга оширишга киришди. Лекин шу куни қора нияти амалга ошмади. Шу атрофда уни ўзига яқин танишлари кўриб қолишди, уларнинг:

— Ярим кечада нима қилиб юрибсан Комил— деган саволларига:

— Ҳар куни шунақа вақтда кўча кезадиган одат чиқарганман, — дея жавоб берди.

Орадан икки кун ўтиб уч шарпа яна Ниёзметовлар эшиги олдида пайдо бўлди. Улар белгиланган йўл билан ичкарига киришди. Ҳамма ўз жойини эгаллади. Хўжамбердиев оила аъзолари ётган уйга бостириб кирди. Эр-хотин ва икки ёш бола ширин уйқуда экан.

Ниёзметов бехосдан бошига урилган қаттиқ зарбдан кўзини очди. Ҳали унчалик эсанкирамаган эр бўйнига илондек чирмашиб турган арқонни зўр-базўр бўшатиб хона чироғини ёқишга улгурди.

— Ҳозир 10 минг сўм топиб берасан. Бўлмаса шу тобдаёқ оиланг ҳаётига нуқта қўяман,— дерди бўйнини тобора маҳкам сиқишга ҳаракат қилаётган одам.

Ниёзметов қўрққанидан чўнтагидаги 2500 сўм пулини ўғрибошига олиб берди.

— Яна 7500 сўм берасан. Бўлмаса...

— Борини бердим. Ёнимда бошқа йўқ.

— Қани, машинага ўтир.

Хўжамбердиев ҳовлида турган Ниёзметовнинг «Жигули»сига ўзини ўтказиб уни кўча томон ҳайдаб кетди. Рулни ўнгга бураётиб ҳамтовоқларига буюрди:

— Мен буни бирёқлик қилмагунимча хотини билан болаларини жойидан бир қадам ҳам жилдирманглар.

«Жигули» ўқдек учиб кетди. Ниёзметов Чорвоқ санаторийсидан ўтиб Чирчиқ дарёси бўйига келгандагина ҳушига келди. Уйидан чиқаётганда бошига тушган қаттиқ мушт зарбидан довдираб қолган эди.

** Жиноят жазосиз қолмайди*

ҚОТИЛЛАР ОТИШГА ҲУКМ ЭТИЛДИ

— Охирги марта сўрайман, қолган пулни берасанми ёки балиқларга ем бўласанми, — унинг ҳиқилдоғига пичоқ тираб пўписа қилди Хўжамбердиев.

— Яхши, бераман. Машинани уйга қайтар...

— Очиғини айтаман, — дейди йўлда Ниёзметов. — Мени қийнама. Ҳозир ёнимда пул йўқ. Борини эса бердим. Қолганини эртага айтган жойингга етказиб бераман. Фақат оиламни тинч қўй.

— Унда болангни гаровга олиб кетаман.

— Ёш бола қўрқади, гап битта, ваъда бердимми, тамом. Айт, қаерга олиб бориб берай? Соат нечада?

Улар эртасига кечки соат 19 да Чимён ҳудудида учрашишга келишишди.

Ўғрилар бир зумда ғойиб бўлди. Бироқ эртасига Ниёзметов белгиланган жойга келмади.

— Номардни бола-чақаси билан қириб ташлаймиз, — деди асабийлашиб Хўжамбердиев ҳамтовоқларига.

Шу вақт узоқда «Жигули» машинаси кўринди. Уни диққат билан кузатишса машина «Бўкрисой» дарёси бўйлаб булоқ томон бораётир.

— Йўқ, у Ниёзметовнинг машинаси эмас, — дейди ҳамтовоқлардан бири афсусланиб.

— Энди бизга ким бўлса ҳам барибир. Тузоғимизга илиндими, тамом. Ўшанинг боши кетади, — унинг сўзини чўрт кесди ўғрибоши.

Шу куни «Агрокоммунстройремонт» ташкилотининг участка бошлиғи Усмонали Мирзаҳакимовни бу ерга ажал ҳайдаб келган экан. У Хўжамбердиевнинг қўлидаги милтиқ ўқига учди. Машина ичидаги аёл нима гаплигини билмай эсанкираб қолди. Хўжамбердиев ерда юз тубан узала тушиб ётган Мирзаҳакимовнинг чўнтакларини шошилмай кавлаб ундан минг сўм пул ва у минг сўмлик чекни олиб ўз ҳамёнига урди.

Мурда устига шох ёпиб уни шу ерда қолдирган ҳамтовоқлар изни ёпиш учун бегуноҳ аёлни ҳам ўлдирмоқчи бўлишди. Аммо қандайдир тасодиф туфайли у омон қолди.

Хўжамбердиев бу билан чегараланмади. У барибир Ниёзметов билан ҳисоб-китоб қилишни унутмади.

— Биласизлар, иккита рақибим бор. Бири Ниёзметов, иккинчиси собиқ бошлиғим Шоёқубов. Бугун уларнинг ҳар иккаласининг уйига ўт қўямиз.

Ҳамтовоқлар учун ўғрибошининг айтгани айтган, дегани деган. Улар таклифга кўнишди. Шу ниятда олти дона бўш шиша топиб уларни бензинга тўлдиришди. Тунги соат иккиларда аввал Шоёқубов, сўнгра Ниёзметовнинг хонадонларига ўт кетди.

Шундан кейин Хўжамбердиевнинг кўнгли жойига тушгандек бўлди.

Жабланувчиларнинг шикоятига кўра эртасига ҳамтовоқлар қўлга олинди.

Бу иш нега эртароқ қилинмади? Ахир Ниёзметов ҳам, унинг оиласи ҳам ўғриларни танишарди-ку. Агар уларнинг қилмишини ўша куниёқ милицияга етказишганида ҳеч бўлмаса Мирзаҳакимов соғ қолиши мумкин эди. Қолаверса, Ниёзметовнинг ҳам, Шоёқубовнинг ҳам оиласига зиён-заҳмат етмасди. Ё бўлмаса Мирзаҳакимов билан сайрга чиққан аёлнинг (унинг исмини атайлаб келтирмадик) олайлик. Ахир у ҳам бутун воқеадан хабардор эди. Иш юзасидан бугун бўлмаса эртасига маъмурий органларни хабардор қилиши мумкин эди. Афсуски бундай қилмади. Ўз жони омон қолганига шукр қилди. Ҳатто терговда ҳам у: «Мен ҳеч нарса кўрган эмасман, билмайман», деб туриб олди. Бироқ одил суд оқни оқ, қорани қорага ажратганида кўзи очилди.

Кўпинча шундай бўлади. Ақлимиз тушдан кейин киради. Лоқайдлик барча иллатларнинг балоси эканлигини шунда англаб етамиз.

ҚОНЛИ ХОТИМА

АФСУСКИ, шунақа хотима ҳам бўларкан. Агар бирор арзигудек шов-шувли гап бўлса ёки катта тортишув эвазига бу воқеа содир бўлган бўлса майли эди-я, аммо оддий эр-хотиннинг арзимас келишмовчилиги туфайли бунақа хотима рўй берса ҳайратланмай иложинг йўқ экан. Мана ўзингиз ўқиб, мушоҳада қилиб кўринг.

Бундан беш йил муқаддам шаҳримизнинг Ҳамза районида жойлашган хонадонлардан бирида тўймисан тўй бўлди. Қутловга келганлар келин ва куёв шаънига шунақанги мақтовларни айтишдики, ўтирганлар сўз сеҳридан лол қолишди.

Оила бахтли яшади. Бирин-кетин ўғил ва қиз туғилди. Ота хурсанд, онанинг боши осмонда.

Арзимас баҳона орага совуқчилик тушди. Ноўрин рашк туфайли эр тўнини тескари кийди. Бўлар-бўлмасга хотинини қийнай бошлади.

— Ҳой, дадаси, сизга нима бўлди ўзи? Мени бирор кишининг этагидан тортиб олдингизми, — деди кундалик таъналардан зада бўлган аёл аччиғига чидай олмай.

— Шуниси етмай турувди. Бир камим одамлар кўз ўнгида шарманда бўлишим қолувди. Нима, мени калака қиляпсанми?

— Нега бўлмаса билмай туриб ўзингизча тўн бичасиз.

— Чидасанг шу, бўлмаса катта кўча. Онаси ўпмаганидан топиш қўлимдан келади.

— Ҳеч бўлмаса болаларингиздан уялинг.

— Сен хотин киши бўла туриб уялмасанг мен уялайми. Бор жўна, ўша суйганингникига.

— Ҳали шунақами?

— Шунақа.

Аёл кийимларини йиғди. Икки боласини олдига солдида ота-онасиникига жўнади. Шу куни уйда ҳозир бўлган қайнона ва бошқа яқинлар уларнинг ўртасига тушишмади. Иссиғида ёшларни муросага келтиришмади. Унинг ўрнига «беандиша» келиннинг орқасидан таъна тошини отишди.

— Кетса кетаверсин.

— Сатқаисар.

Яқинларининг бу илиқ гапидан эр баттар дадилланди. Ўзини ҳақ санаб кўрпачага ёнбошлади.

— Суюқ оёқ. Ҳали тўхтаб тур. Совунимга кир ювмабсан.

Хуллас, шу куни уйдагилар унга минг ўйлаб бир кесишни маслаҳат бериш ўрнига совунни баттар кўпиртиришди.

Орадан олти ой ўтибди ҳамки, эр-хотинни тўғри йўлга солиб, қовуштириб қўядиган мард топилмади. Икки томон бир-биридан иззат талаб бўлиб юраверди. Шундай кунларнинг бирида эр — Зокир акасининг уйига меҳмонга борди. Ўтириш узоқ давом этди. Ичкилик меъёридан ошди. Қоқ ярим тунда Зокир «кетаман»га тушди.

Унга рухсат беришди. Нега? Ахир ярим тунда ёлғиз одамнинг яна маст ҳолда кўчада юришидан наҳотки хавфсирашмади уйдагилар. Йўқ. Ўшанда бундай шубҳа улардан йироқ эди. Аксинча йигит одам бир зумда етиб олади деб ўйлашганди.

Аслида Зокирнинг нияти бошқа эди. Хотинига ва унинг уйидагиларига ўзини кўрсатиб қўймоқчи бўлди. Шу мақсадда қайнотасиникига йўл олди.

Хонадонга кириб юрган одам эшикни қандай очишдан тортиб, деворнинг қайси жойидан ошиб тушиш қулайлигини ҳам яхши билади. Бу сирлар Зокирга ҳам беш қўлдек маълум эди. Шунинг учун у осонгина ҳовли томон ўтиб хотини ётган уйга бостириб кирди.

— Ким? — Тун қоронғусида оёқ товушини эшитиб сўради хотин.

— Мени танимаяпсанми?

— Вой Зокир ака, ярим тунда нима қилиб юрибсиз?

— Сен билан гаплашмоқчиман.

— Кундузи келинг, гаплашсангиз.

— Ҳозир олдимга туш, олиб кетаман.

— Ахир бу нима гап? Ҳе йўқ, бе йўқ.

— Сўз битта.

— Ҳозир сиз билан кетолмайман.

— Шундай дегин.

Зокир хотинига ҳамла қилди. Қўйнидан пичоғини чиқариб унинг дуч келган жойига ура бошлади.

Опасининг дод-войидан уйғонган 17 ёшли Равшан бир кўнгилсизлик бўлганини сезиб, ёрдамга шошилди. Бироқ хонага кириши билан у ҳам пичоқ зарбига дуч келди. Бақириқ-чақириқдан уйғониб кетган ота дарҳол шу томон югурди. Бироқ куёв уни ҳам бенасиб қўймади. Ота юрагини чангаллаганича ерга чўккалади.

Зокир ташқарига отилди. Қўни-қўшнилар йиғилгунча бўлар иш бўлди.

Равшан касалхонага етмай йўлда вафот этди. Ферузанинг ҳам умри тугаган экан. Унинг ҳам жони узилди. Ота эса бир умрга ногирон бўлиб қолди.

Эр-хотиннинг уриши — дока рўмолнинг қуришидек кўринган бу иш лоқайдлик туфайли шундай қонли хотима билан тугади. Нега шундай бўлди? Бу саволга жавоб беришга ҳам ожиз қоласан киши. Албатта бу ўринда кимнидир оқ, кимнидир қора қилиб кўрсатиш инсофдан бўлмас. Лекин бироз тадбиркорлик билан лоқайдликни четлаб ўтиб иш тутилганда балки бу фожиа содир бўлмасмиди, бегуноҳ икки ёш ёруғ оламдан бевақт кўз юммасмиди, деган хаёлга келасан киши.

Қилмиш-қидирмиш. Ҳар иккала фожиа қотиллари Комил Хўжамбердиев ҳам, Зокир Мавлонов ҳам қилмишларига яраша жазо олишди. Бу жиноий ишларни кўриб чиққан суд ҳайъатлари иккала қотилнг энг олий жазо — отувга ҳукм этди.

Улуғбек НАБИЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Олий судининг жиноий ишлар бўйича судлов ҳайъати раиси.

Абдужалил ҲАСАНОВ,
ҳуқуқшунос.

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ,
Ўзбекистон Республикаси Журналистлар уюшмасининг аъзоси.

** Ҳар тўғрида*

Намибия мамлакатидаги жаҳонга машҳур дам олиш маскани ўз таваллудининг бир асрлик санасини нишонлайди.

А. Просветов сурати. ТАСС.

Сахалинда лосось балиғини овлаш мавсуми бошланди.
СУРАТДА: балиқчиларнинг меҳнати доимо оғир.

В. Титов сурати. РАТА—ТАСС.

Муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ЎЗБЕКИСТОНДА БИРИНЧИ МАРТА!

ЖАҲОН ИҚТИСОДИ ВА ДИПЛОМАТИЯ УНИВЕРСИТЕТИ ҚОШИДАГИ БОШҚАРУВ ИНСТИТУТИ АМЕРИКА ТИНЧЛИК КОРПУСИ БИЛАН БИРГАЛИКДА

раҳбар ходимлар ва бизнесменлар учун «ЗАМОНАВИЙ МЕНЕЖМЕНТ ВА ХАЛҚАРО БИЗНЕС» мавзусида махсус семинарлар ўтказади.

Бошқарув институтининг етакчи мутахассислари ва Тинчлик корпусининг бизнес-маслаҳатчилари семинар қатнашчилари билан биргаликда қуйидаги масалаларни муҳокама қиладилар:

12 февралда: «Америка менежменти ва Ўзбекистонда бизнеснинг ривожланиши».

25 февралда: «АҚШда ва Ўзбекистонда маркетинг фаолиятини ташкил қилиниши: орттирилган тажриба ва келажак».

3 мартда: «АҚШ тажрибасини Ўзбекистондаги кичик бизнес ва тадбиркорликни ривожланишида қўллаш».

10 мартда: «Молия, эккаунтинг ва банкларнинг ҳозирги замон иқтисоди ва бизнесдаги роли».

Машғулотлар соат 17.30 да Жаҳон иқтисоди ва дипломатик университети биносида бошланади.

Манзилгоҳ: Тошкент, Буюк ипак йўли (аввалги Луначарский шоссеси), 54.

Телефонлар: 67-16-38, 67-83-11.

Ташкилотлардан ва жамоалардан аризалар қабул қилинади.

Кириш чиптаси: 100 сўм.

ШОШИЛИНЧ ЭЪЛОНЛАР ХИЗМАТИ

Эски ғиштлар сотилади. Батафсил маълумот олиш учун **телефон: 67-27-16.**

ТОШКЕНТ ИП-ГАЗЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ ҚОШИДАГИ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

қуйидаги ихтисосликлар бўйича

18 ёшдан 30 ёшгача бўлган қизлар учун

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Тўқувчи, йигирувчи, пилталаш, ип пишитиш, ипни қайта ўраш ва ипларни қўшиб ўраш дастгоҳларида ишлайдиган операторлар.

ЎҚИШ МУДДАТИ — 4 ойдан 8 ойгача.

Машғулотлар ҳар ойнинг 15 ва 30-кунларида бошланади. Биринчи ва иккинчи ўқиш ойи учун 2500 сўм миқдорида стипендия тўланади.

Учинчи ва тўртинчи ўқиш ойида эса 1750 сўм ва қолган ойларда 1000 сўмдан стипендия ҳамда унга қўшимча равишда иш ҳақининг 100 фоизи тўланади.

Дарсларни яхши ўзлаштирган ва намунали хулққа эга бўлган ўқувчиларга ўқиш даврида стипендиянинг 100 фоизигача миқдорда мукофот пули берилади.

Бутун ўқиш даврида назарий ва амалий машғулотларнинг ҳар бир куни учун овқатланиш учун 25 сўмлик талонлар берилади.

Бирлашмадаги ишчиларнинг ойлик маоши 5000 сўмдан 15000 сўмгача миқдорни ташкил этади.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинг: Тошкент шаҳри, Абдулла Қаҳҳор кўчаси, 34-уй (2, 57, 80, 97-автобуслар, 17, 25-маршрут таксиларининг «Билим юрти» бекати).

Маълумотлар учун телефонлар: 55-44-85, 55-44-96.

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАЛАРИ, ЗАВОДЛАР, ФАБРИКАЛАР, ФИРМАЛАР, БРОКЕРЛИК ИДОРАЛАРИ ВА БОШҚА САВДО БИЛАН ШУҒУЛЛАНУВЧИ ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«Тошкентсавдо» савдо-ишлаб чиқариш концерни сизнинг маҳсулотингизни Тошкент шаҳар савдо тармоғи орқали сотишда ўз хизматларини

ТАВСИЯ ЭТАДИ

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳри, Юнусобод райони, Х. Сулаймонова кўчаси, 49-уй, 2-қават. Телефонлар: 33-57-42, 33-37-31 (саноат моллари бўлими), 33-06-52 (озиқ-овқат моллари бўлими).

«Тошкентсавдо» савдо-ишлаб чиқариш концерни.

«Сарбон» Ўзбекистон реклама агентлиги.

ТОШКЕНТ ШАҲАР КИРХОНА-ФАБРИКАСИ ПОЙТАХТ АҲОЛИСИДАН КИЙИМЛАРНИ ЮВИБ БЕРИШ УЧУН ҚАБУЛ ҚИЛИШ ПУНКТИНИ ТАШКИЛ ҚИЛДИ.

ТАЛАБНОМАЛАР 78-40-34 ТЕЛЕФОНИ ОРҚАЛИ ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

ДИҚҚАТ!

«ТЎҚИМАЧИ» МАДАНИЙ-МАЪНАВИЙ МАРКАЗИДА

15 февралдан 22 февралгача соат 17.00 да

Халқ табобати вакиласи

ДИЛДОРА ЯХЪЕЕВА

СОҒЛОМЛАШТИРИШ МУОЛАЖАЛАРИНИ ЎТКАЗАДИ

Беш марта муолажага қатнашиб, кайфиятингизни тиклайсиз, турли хил шамоллаш касалликларидан қутуласиз, ички аъзолар — жигар, ўпка, юрак, буйрак хасталикларидан, аллергия, бепуштлик, ошқозон-ичак касалликлари ва ўт пуфаги, буйрак тошларидан халос бўлиб, эшитувингиз яхшиланиб, кўзингиз равшанлашади.

Маълумотлар олиш учун телефон: 53-36-65.

Манзилгоҳимиз: Бобур кўчаси, 45-уй.

Газетхонлар диққатига!

«ШАРҚ» НАШРИЁТ-МАТБАА КОНЦЕРНИНИНГ РЕКЛАМА-АХБОРОТ АГЕНТЛИГИ

бизнинг газетамиз учун

РЕКЛАМА ВА ШАХСИЙ ЭЪЛОНЛАРНИ ЧОП ЭТИШ ЮЗАСИДАН БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ.

Сизнинг реклама ва эълонларингиз бизнинг газетамиз саҳифаларида зудлик билан босиб чиқарилади.

«Шарқ» концерни реклама-ахборот агентлигининг манзили: 700000, Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 32-уй, 250-хона.

Телефонлар: РЕКЛАМА — 33-81-42, 56-85-67, 32-57-27, 32-56-66.

ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ ТАШКИЛОТЛАР ВА КОРХОНАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ИЖАРАЧИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ-ТАЙЁРЛОВ КОРХОНАСИ

металл кордсиз, емирилган шиналарни чекланмаган миқдорда

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ҳақ тўлаш пул ўтказиш йўли билан амалга оширилади.

МАНЗИЛИМИЗ: Чирчиқ шаҳри, Ўнг соҳил кўчаси, 28-уй. Чирчиқ тайёрлов пункти.

«Тошкент вилоят савдо» савдо-ишлаб чиқариш концерни жамоаси шу концерн хизматчиси **Ансориддин ОБИДОВнинг** вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига ва қариндошларига ҳамдардлик изҳор этади.

Тошкент маданият техникуми жамоаси шу техникум катта ҳисобчиси Л. Т. Мусинага ўғли **КАМИЛнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент шаҳар давлат солиқ бошқармаси жамоаси бўлим бошлиғи Д. М. Каримовга отаси **Маҳмуд КАРИМОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Мирobod район соғлиқни сақлаш бўлими жамоаси трамвай-троллейбус бошқармасига қарашли тиббий-санитария қисмининг бош шифокори О. Ш. Холпаевга онаси **Кумуш ХОЛПАЕВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Собир Раҳимов ошхоналар тресті жамоаси 3-ошхона мудири Х. У. Алиевга онаси **Кимё АЛИЕВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 33-29-70, 32-53-79; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концернининг босмахонаси.

■ Нашр кўрсаткичи 64690 ■ Босмага бериш вақти 11.30 ■ Босмага берилди 11.00. Буюртма Г—87 ■ 1 2 3 4 5 6